

Høgskulen på Vestlandet

Masteroppgave i organisasjon og ledelse

MR691, Masteroppgåve Organisasjon og leiing

Predefinert informasjon

Startdato:	27-05-2021 00:00	Termin:	2021 VÅR1
Sluttdato:	11-06-2021 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Masteroppgave		
Flowkode:	203 MR691 1 MA 2021 VÅR1		

Deltaker

Navn:	Bertha Marie Eidesvik
Kandidatnr.:	235
HVL-id:	161721@hvl.no

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	25494
----------------------	-------

Egenerklæring *: Ja

Inneholder besvarelsen Nei
konfidensielt
materiale?:

Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
uitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn: Enmannsgruppe
Gruppenummer: 17
Andre medlemmer i gruppen: Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe

Jeg godkjenner autalen om publisering av masteroppgaven min *

Ja

Er masteroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er masteroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

MASTEROPPGAVE

En kvalitativ studie om bruk BTI-modellen i barnehagen ved mistanke om omsorgssvikt

A qualitative study on the use of the BTI model in kindergarten in case of suspected neglect

Bertha Marie Eidesvik

Masterstudium i organisasjon og leiing, helse -og velferdsleiing og utdanningsleiing.

Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap. Institutt for samfunnsvitenskap.

11.juni 2021

Forord

Det å skrive en masteroppgave har vært en lærerik prosess. Når jeg begynte på dette studiet i Bergen i 2016, hadde jeg selvsagt som mål at jeg skulle fullføre, men det var så langt frem i tid og mange delmål ble til underveis. Jeg gikk i Bergen i ett år, før jeg begynte i Haugesund i 2018. Det var mitt i blinken for meg. Jeg har familie og full jobb, så det å studere i Haugesund var et bedre alternativ.

I 2020 startet jeg også i ny jobb som daglig leder i en barnehage i Haugesund. Det var krevende å gå inn i en slutfase i et masterstudium samtidig som jeg hadde mange nye arbeidsoppgaver å sette meg inn i. Likevel takker jeg den påbegynte masterutdannelsen min for ny og spennende jobb i en barnehage med fantastiske kolleger.

Det skal bli godt å sette punktum. Likevel skal jeg innrømme at jeg med god samvittighet har innvilget meg joggeturer i fjell og hauger, selv i innspurten. Det har vært nødvendig for å i det hele tatt gjennomføre. Så en stor takk til joggesko og treningstrang! Den største takken rettes likevel til min veileder, Svein Ole Sataøen, for oppmuntrende ord, tilbakemeldinger og støtte gjennom skriveprosessen. Jeg har alltid blitt mer motivert til å fortsette med skrivningen etter veiledningssamtalene med han. Og selvsagt en stor takk til barnehagelærerne som stilte opp på intervju!

Jeg må selvsagt også få takke familien min. 15-åringen min kan ikke fatte og forstå at jeg har valgt å gå på skole helt frivillig. Jeg skjønner godt hva han mener! Han og resten av familien har likevel respektert at jeg til tider har vært i min egen «boble».

Bømlo, 11.juni 2021

Bertha Eidesvik

Sammendrag

Studien ser nærmere på barnehagelæreres erfaringer ved implementering av BTI (bedre tverrfaglig innsats)-modellen. BTI har til hensikt å øke kvaliteten på arbeidet rundt utsatte barn og består av to hovedelement: en generell handlingsplan og individuell oppfølging for barn man er bekymret for. BTI handler om å være tett på barn og foreldre, følge opp tiltak og starte et samarbeid med andre tjenester dersom det er nødvendig. Individuell oppfølging kan dokumenteres og koordineres gjennom stafettlogg, en digital plattform der tiltak rundt barnet blir satt i system. Studien ser også nærmere på hvordan kjernekomponentene i modellen er tatt i bruk når barnehagen er bekymret for et barns omsorgssituasjon. Eksempler på kjernekomponenter er tidlig innsats, tverrfaglig samarbeid og foreldreinvolvering.

Empirien i studien utgjøres av intervju med seks barnehagelærere. Intervjupersonene var alle ansatt i en barnehage som tilhører kommuner som bruker BTI. Slik sett har informantene erfaring med implementering og bruk av BTI-verktøyet. Studien tyder på at det er stafettloggarbeidet som i størst grad er implementert i barnehagen, og at andre element kommer mer i bakgrunnen. I praksis tas også stafettloggen i bruk ved andre utfordringer, som for eksempel forsinket språkutvikling eller sosiale utfordringer. BTI skal særlig rettes mot barn og familier som bekymrer. Det kan se ut som at kommuner som velger å implementere BTI-modellen tar for gitt at ansatte i barnehagen har tilstrekkelig kompetanse i å identifisere og følge opp utsatte barn.

Bruken av BTI dreier seg blant annet om hvordan barnehagelærere legger frem bekymringer for foreldrene og hvilke tiltak som kan tas i bruk når det er mistanke om at barn er utsatt for omsorgssvikt. Ærlighet og god relasjon til foreldre vurderes som nødvendig for å lykkes med foreldresamarbeidet. Sentralt i BTI-modellen er også det tverrfaglige samarbeidet. Studien viser at det tverrfaglige samarbeidet bærer preg av at barnehagelærere har liten erfaring med et tverrfaglig samarbeid med barnevernet og det kommer utydelig frem hvordan dette samarbeidet foregår.

Abstract

The study examines the kindergarten teachers' experiences in implementing the BTI (better interdisciplinary effort) model. BTI aims to increase the quality of work around vulnerable children and consists of two main elements: a general action plan and individual follow-up for children concerned. BTI is about being close to children and parents, following up measures and starting a collaboration with other services if necessary. Individual follow-up can be documented and coordinated through the relay log, a digital platform where measures around the child are put into system. The study also examines how the core components of the model are used when the kindergarten is concerned about a child's care situation. Examples of core components are early intervention, interdisciplinary collaboration and parental involvement.

The empirical data in the study is made up of interviews with six kindergarten teachers. The interviewees were all employed in a kindergarten belonging to municipalities that use BTI. In this sense, the informants have experience with the implementation and use of the BTI tool. The study suggests that it is the relay log work that is most implemented in kindergarten, and that other elements come more in the background. In practice, the relay log is also used for other challenges, such as delayed language development or social challenges. BTI should be specifically aimed at children and families who are concerned. It appears that municipalities that choose to implement the BTI model take for granted that employees in kindergartens have sufficient expertise in identifying and following up vulnerable children.

The use of BTI concerns, among other things, how the kindergarten teacher presents concerns to the parents and what measures can be used when there is a suspicion that children are prone to neglect. Honesty and good relation to parents are considered necessary to succeed with parental cooperation. Central to the BTI model is also interdisciplinary collaboration. The study shows that interdisciplinary collaboration is characterised by the fact that kindergarten teachers have little experience with interdisciplinary collaboration with child welfare services, and it is blurred how this collaboration takes place.

Innhold

Forrord.....	i
Sammendrag.....	ii
Abstract.....	iii
Innholdsfortegnelse.....	v
1. Innledning.....	1
1.1. Bakgrunn for valg av tema	1
1.2. Presentasjon av BTI-modellen.....	2
1.3. Avgrensing og problemstilling	3
1.4. Oppgavens struktur	4
2. Teorikapittel	7
2.1. BTI modellen sett i lys av den politiske syklusen	7
2.2. Implementeringsprosessen av BTI	8
2.2.1. Implementering av BTI- en top-down implementering	9
2.3. Kjernekomponenter og implementeringsdrivere i BTI	10
2.3.1. Foreldreinvolvering	13
2.3.2. Tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid	14
2.4. Organisasjonsstruktur og organisasjonskultur.....	15
2.5. Ledelse i implementeringsarbeid	16
2.5.1. Balansen mellom drift og utvikling.....	18
2.6. Barnehagen som lærende organisasjon.....	19
2.6.1. Hva er en lærende organisasjon?.....	19
2.6.2. Systemtenkningen.....	20
3. Metodekapittel.....	23
3.1. Forskningsmetode	23
3.2. Det kvalitative forskningsintervjuet	24
3.3. Valg av intervjupersoner	25
3.3.1. Faktorer som alder, kjønn og bosted	27
3.4. Gjennomføringsprosessen av datainnsamlingen	28
3.5. Analyse av intervjudata	29
3.6. Validitet og reliabilitet.....	31
3.7. Etske hensyn i et forskningsprosjekt.....	32
4. Resultat.....	35
4.1. Funn knyttet til oppstartsfasen av BTI	35

4.1.1.	Kurs og opplæring	35
4.1.2.	Interne opplæringsrutiner	35
4.1.3.	Informasjon til foreldrene	36
4.2.	Funn knyttet til iverksettingen av BTI	37
4.2.1.	Hva er egentlig blitt implementert i barnehager?	37
4.2.2.	Når blir det opprettet stafettlogger?	38
4.2.3.	Hvordan har barnehager jobbet med kollegial læring?	39
4.3.	Funn knyttet til kjernekomponenter	39
4.3.1.	Foreldreinvolvering	39
4.3.2.	Tverrfaglig samarbeid	41
4.4.	Funn knyttet til hvordan kjernekomponenter er tatt i bruk når det er mistanke om omsorgssvikt	43
4.4.1.	Eksempler på tiltak	43
4.4.2.	Hva kan være utfordrende?	44
4.4.2.1.	Utfordringer ved undringssamtalen	46
4.4.2.2.	Funn knyttet til bemanning	46
4.5.	Oppsummering av datamaterialet	47
4.5.1.	Del 1	47
4.5.2.	Del 2	48
5.	Drøfting	49
5.1.	Oppstartsfasen av BTI	49
5.1.1.	Med skråblikk på stafettloggen	49
5.1.2.	Informasjon til foreldrene	51
5.1.3.	Hvilken informasjon blir gitt til foreldrene?	51
5.2.	Hva har barnehagen implementert?	53
5.2.1.	Individuell trening og kollektiv læring	53
5.2.1.1.	Kollektiv læring-en styrke eller utfordring i BTI-arbeidet?	54
5.2.2.	Den egentlige politikken blir formet i barnehagen	55
5.2.3.	Hvordan forstå begrepet «bekymring»?	56
5.2.3.1.	Hvordan kan bemanning virke inn på stafettloggarbeid?	56
5.3.	Betydningen av god ledelse i implementeringsarbeid	58
5.3.1.	Barnehagens delingskultur	59
5.4.	Kommunikasjon med foreldre er sentralt i BTI-modellen	61
5.4.1.	Foreldrenes rolle i utforming av tiltak	62
5.4.2.	Det tverrfaglige samarbeidet	63
5.5.	Utfordringer knyttet til bruken av BTI	64
5.6.	En lærende barnehage?	65

6. Avslutning.....	67
Litteraturliste.....	69
vedlegg 1: Søknad til NSD.....	73
vedlegg 2: Godkjenning fra NSD.....	78
vedlegg 3: Informasjonsskriv.....	81
vedlegg 4: Intervjuguide.....	86

Figuroversikt:

Tabell 1: Tre overlappende faser (Miles mfl.).....	7
Tabell 2: Fixsens sin modell for implementering.....	10
Tabell 3: DUEN-modellen.....	11
Tabell 4: Det intersubjektive perspektivet.....	12
Tabell 5: Utviklingshjulet til Irgens.....	17

Vedlegg

1. Søknad til NSD
2. Godkjenning fra NSD
3. Informasjonsskriv og samtykke
4. Intervjuguide

1. Innledning

1.1. Bakgrunn for valg av tema

Alle barn har rett til en trygg og god oppvekst, og familiene er de beste til å ivareta barnet (Barne -og familiedepartementet, 2015). Kjærlighet, omsorg og materiell trygghet er kjerneverdier i en familie, og så lenge lover og konvensjoner overholdes, skal man respektere alle familieformer. De aller fleste foreldre gir barna sine en trygg oppvekst med omsorg og kjærlighet, og når det ikke er tilfelle, har barn rett på hjelp.

Samfunnet bygger sin familiepolitikk på at det er foreldrene som gir den beste omsorgen for barna sine, og at de fleste via bistand kan bli bedre. Sårbare familier og familier med sammensatte problemer skal være trygge på at det sosiale sikkerhetsnettets fanger opp utfordringene i tide (Barne -og familiedepartementet, 2015). Regjeringen vil styrke og utvikle tidlig innsats og forebygging for å hindre uheldig utvikling hos den enkelte og gjøre familiene i stand til å mestre egen tilværelse. Barnehagen er gjerne en del av sikkerhetsnettets. Ansatte i barnehagen møter barn og foreldre i en tidlig fase av barns liv, og har plikt til å skape et samarbeid med foreldrene.

Rammeplanen er tydelig på at barnehagen er viktig i arbeidet knyttet til barn som er utsatt for omsorgssvikt: «Gjennom den daglige og nære kontakten med barna er barnehagen i en sentral posisjon til å kunne observere og ta imot informasjon om omsorgs -og livssituasjonen til barna.» Videre sier rammeplanen at «personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan de forebygger og oppdager dette» (Kunnskapsdepartementet 2017:11). En viktig presisering her er at ved mistanke om vold og seksuelle overgrep skal barnehagen ta direkte kontakt med politi eller barnevern. I de andre tilfellene forplikter barnehagen seg til å samarbeide med foreldrene. «Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling» og «barnehagen skal ivareta foreldrenes rett til medvirkning og samarbeide nært og i forståelse med foreldrene». (Kunnskapsdepartementet, 2017:29). Hvilke verktøy kan barnehagen ta i bruk når de mistenker at barn er utsatt for omsorgssvikt? Rammeplanen peker på at barnehageansatte har et ansvar for å forebygge og oppdage dette, men det fremkommer ikke hvordan dette skal gjøres. Ofte dreier dette seg i

praksis om et samarbeid med andre instanser, som for eksempel barnevernet. I 2008 gjennomførte helsetilsynet tilsyn i 114 av landets kommuner, og avdekket avvik i arbeidet med tidlig intervensjon og samarbeid overfor utsatte barn og unge (Drangsholt). Dette var bakgrunnen for at BTI (bedre tverrfaglig innsats)-modellen ble tatt i bruk.

1.2. Presentasjon av BTI-modellen

BTI er en samhandlingsmodell for tjenester som møter gravide, barn, unge og foresatte det er knyttet en uro eller bekymring til, og handler om at barn får en positiv utvikling i livet, så tidlig som mulig. BTI-modellen skal strukturere samarbeidet mellom barnehage, foreldre, helsestasjon og andre tjenester i kommunen, og gi foreldre en oversikt over hva som skjer. Et godt samarbeid med barn og foreldre forutsetter at de involveres tidlig, og at man jobber sammen. Implementering av BTI betyr nødvendigvis ikke å tilføre noe nytt, men visualisere og systematisere allerede eksisterende handlinger og rutiner. BTI-modellen er delt inn i to hovedelementer:

1. Handlingsveileder for ansatte.
2. Koordinering av innsats knyttet til enkeltbarn.

Man finner ulike handlingsveiledere fra kommune til kommune, men ordlyden er ofte noenlunde lik: «Norge skal vere eit trygt og godt land for barn og unge å vekse opp i. Stundom oppstår likevel utfordringar og vanskar som gjer at ikkje alle har det så bra», «BTI-modellen er en veileder for hvordan ansatte skal gå frem i arbeidet med barn, unge eller familier man har en bekymring eller undring for» og «med undring menes observasjoner eller hendelser som leder til spørsmål vedrørende barns helse, trivsel eller livssituasjon» (Forebygging.no). I sin enkleste form består BTI av fire nivåer:

Nivå 0: Beskriver handlinger fra bekymring oppstår. Det første man skal gjøre er å drøfte bekymringer/uroen med nærmeste leder, for så å involvere foreldrene på et tidlig tidspunkt. Man kan også vurdere å snakke med barnet man er bekymret for, som kan ha informasjon om eget liv og trivsel.

Nivå 1: Beskriver oppstart og gjennomføring av tiltak i egen tjeneste.

Nivå 2: Beskriver hvordan samarbeidet skal organiseres når det er to enheter som samarbeider med en bruker (Drangsholt). Det tverrfaglige samarbeidet betyr at man snakker sammen om

hva som kan gjøres og hvem som har ansvaret for hva. Det er også på dette nivået en stafettlogg blir startet dersom foreldrene samtykker. **Stafettlogg** er en digital løsning som beskriver problemet, hvilke tiltak som skal settes i gang og når tiltakene skal evalueres. Foreldre kan følge med og medvirke gjennom personlig innlogging, og får varsler via epost dersom barnehagelæreren foretar endringer i stafettloggen. Den personen som først tar initiativ til å iverksette tiltak og eventuelt opprette stafettlogg, blir gjerne stafettholder. **Stafettholder** har tett kontakt med familien, og når det er flere tjenester som samarbeider, skal det alltid være klart hvem som er stafettholder.

Nivå 3: Beskriver det komplekse samarbeidet der tre eller flere tjenester samarbeider.

1.3. Avgrensing og problemstilling

BTI-modellen er i dag tatt i bruk av kommuner i store deler av landet. Jeg har selv erfaring med å jobbe med BTI-modellen i to ulike kommuner, og det er flere aspekter ved BTI-modellen som for min del gjør den interessant. For det første opplever jeg at det er et for stort fokus på stafettlogg. Dette støttes Herbern, som peker på at det opprettes for mange logger (Herbern, 2020). Videre sier Herbern at stafettlogg bidrar til mye oppmerksomhet på den enkelte og at vi kan glemme å løfte blikket. Det er viktig at vi holder tungen rett i munnen og ikke legger ansvar for tjenestenes kvalitet over på barna og familiene. I stedet for å ha for sterkt søkelys på barnets utfordringer, må vi ta et skritt tilbake og se på konteksten barnet lever i, og ikke minst vår egen tjeneste (Herbern, 2020).

¹For det andre har jeg har alltid vært opptatt av hvilke faktorer som kan bidra til et positivt foreldresamarbeid, særlig når noe er utfordrende. Et foreldresamarbeid starter som regel i egen tjeneste, og BTI handler i stor grad om tidlig innsats, foreldreinvolvering og tverrfaglig samarbeid. Tidligere forskning viser at barnehagene underrapporterer til barnevernet og at barnehagene opplever at det å melde ifra er så krevende at ansatte lar være (Jonassen, 2016). Mangel på kompetanse og frykt for å skade samarbeidet med foreldrene nevnes som noen faktorer som spiller inn. Mange føler en lojalitet mot foreldrene, og dermed lettere identifiserer seg med dem. I tillegg er det ulik forståelse av begrepet omsorgssvikt, støtten fra barnevernet oppleves for dårlig og det kan være vanskelig å vurdere om bekymringen er ”alvorlig” nok (Pettersen, 2011). Samtidig må man starte tidlig for å forebygge og håndtere negativ adferd, og

¹ Deler av teksten i følgende avsnitt er hentet fra egen eksamensoppgave i kurs SA6-410, politikk, styring og endring høst 2019

det kreves økt kompetanse (Halsan, 2012). Tidlig innsats kan bety å øke kompetanse hos foreldrene. Foreldrene har stor påvirkningskraft på barna og bør tilbys kurs, gjerne fra ansatte i barnehagen med riktig kompetanse. Likevel ønsker ikke foreldrene at pedagogene skal gi råd om hvordan de skal oppdra og gi omsorg til barn hjemme hos seg selv (Johnsen, 2016). Man må være nysgjerrig på hva som er viktig for barnet, og ta utgangspunkt i det. På bakgrunn av at BTI-modellen har til hensikt å øke kvaliteten på arbeidet med barn og foreldre det er knyttet en bekymring til, er min problemstilling som følger:

Hvordan erfarer barnehagelærere implementeringen av BTI-modellen og hvordan er kjernekomponentene i modellen tatt i bruk når barnehagen er bekymret for et barns omsorgssituasjon?

1.4. Oppgavens struktur

I teorikapittelet ser jeg først på BTI-modellen i lys av den politiske syklusens fem stadier. Iverksettingen av det som er bestemt er et av disse stadiene, noe som gjør det naturlig å se nærmere på implementeringsteori. Jeg er særlig opptatt av kjernekomponentene (hovedinnholdet) i implementeringsprosessen, og bruker Fixsen sin modell for implementering for å beskrive både kjernekomponenter og implementeringsdrivere i BTI-arbeidet. Jeg belyser også sider av ledelse jeg mener er nødvendig når BTI skal implementeres i barnehagen. Selv om styreren alltid har det overordnede ansvaret, er mye ansvar gitt barnehagelærerne. De er de som er tette på barn og foreldre i hverdagen, og gjerne en av de gruppene som først kjenner på en bekymring for et barn. Da er det viktig at barnehagelæreren kjenner til rutiner og handlinger som skal tas i bruk, og opplever seg trygg i foreldresamarbeidet. Det er også avgjørende med tilstrekkelig kompetanse på hvordan man legger opp til et positivt samarbeid med foreldre man mistenker utsetter barnet sitt for omsorgssvikt. En måte barnehagelærerne kan utvikle kompetansen sin på, er å reflektere sammen med kolleger og oppnå felles forståelse for det arbeidet som skal utføres.

I metodekapittelet presenterer jeg metoden jeg har brukt for å få svar på min problemstilling, og hva som er lagt til grunn for ulike valg. Jeg har valgt kvalitativt intervju av barnehagelærere, og beskriver videre i metodekapittelet fordeler og bakdeler med det. Jeg har et kritisk blikk på egne valg, samtidig som jeg står for at intervju av barnehagelærere gir meg det beste svaret på mitt forskningsspørsmål. Resultatene blir presentert i kapittel fire, der jeg har brukt tre

hovedkategorier: 1) oppstartsfasen, 2) iverksettingen og 3) hvordan kjernekomponentene er tatt i bruk når det er mistanke om at barn er utsatt for omsorgssvikt. Kapittel 5 er drøftingskapittel. Her ser jeg funn i lys av problemstilling og teori, mens jeg i avslutningen gir en oppsummering av hovedfunn før jeg til slutt peker på det jeg mener kunne vært interessant å se videre forskning på. Forskning knyttet til BTI dreier seg for det meste om rapporter fra kommunalt og administrativt nivå, mens det kunne vært nyttig og fått et bedre innblikk i hvordan for eksempel foreldrene opplever BTI-verktøyet.

2. Teorikapittel

Dette kapitlet tar for seg teori jeg mener er relevant for implementering, og bruk av BTI-modellen når det oppstår en mistanke om at barn er utsatt for omsorgssvikt. Som en innledning tar jeg en kort beskrivelse av den politiske syklusen, før jeg fortsetter med implementeringsteori. Fixsen sin modell for implementering er sentral. Blant annet sier Fixsen at kjernekomponentene må være få og tydelige, og at man må ha fokus på implementeringsdriverne. I en implementeringsprosess er det også svært viktig at personalet har felles forståelse for det som skal implementeres (kjernekomponentene), noe som gjør at jeg ser på teori om lærende organisasjoner.

2.1. BTI modellen sett i lys av den politiske syklusen

Et mål med iverksetting av BTI-modellen er økt kvalitet på tidlig intervensjon og tverrfaglig samarbeid når man kjenner på en uro og bekymring for et barn eller en familie (Drangsholt). Det er en grunn til at politikk oppstår og ofte handler det om behov i samfunnet (Howlett, 2009:12). Det blir derfor naturlig å se på den politiske syklusen.

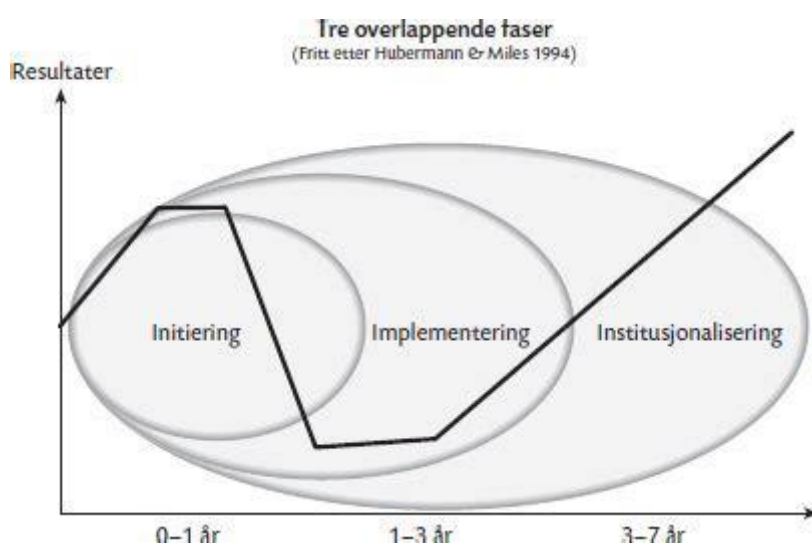
²Den politiske syklusen starter med at noe kommer på dagsordenen og består av til sammen fem stadier: dagsorden, politikktutforming, vedtak, iverksetting og evaluering (Howlett, 2009:12). BTI kom på dagsordenen etter at helsetilsynet i 2008 gjennomførte tilsyn i 114 av landets kommuner, og avdekket avvik i arbeidet med tidlig intervensjon og samarbeid overfor utsatte barn og unge (Drangsholt). Helsedirektoratet tok initiativ til å ta i bruk BTI-modellen. Denne er utviklet i Danmark og inneholder både en veileder for ansatte og et system for oppfølging av det enkelte barn. Helsedirektoratet opprettet nøkkelkommuner i hver region som fikk ansvaret for å tilpasse den danske modellen til norske forhold og norsk lovverk. Dette er et eksempel på det som Howlett sier er politikktutforming. Disse 8 nøkkelkommunene fungerer som en ressurs og har mottatt økonomisk støtte for å pilotere prosjektet. En slik støtteordning er et eksempel på et politisk instrument, altså de metodene som styresmaktene bruker for å nå et mål. Etter hvert som andre kommuner iverksetter BTI, må de tilpasse modellen til sine behov og bygge på verktøy og rutiner de har fra før (Drangsholt).

² Deler av teksten i følgende avsnitt er omskrevet eller hentet fra egen eksamensoppgave i kurs SA6-410, politikk. Styring og endring høst 2019.

I dag har over 100 kommuner tatt BTI-modellen i bruk. Barnehager og andre tjenester som arbeider med barn og unge må derfor iverksette BTI-modellen til sin organisasjon. Kommunen er avhengig av at dette tas i bruk slik det er tenkt og at lederne i barnehagen også setter dette på dagsordenen. Man må sette seg inn i målene og rutinene som BTI beskriver, og gjøre seg kjent med konkrete verktøy som kan tas i bruk ved behov. Stafettloggen er et eksempel på et slikt verktøy. Iverksetting av BTI-modellen i kommunene skal ha til hensikt å føre til en endring. Man ønsker at kvaliteten på tidlig intervensjon og samarbeid overfor utsatte barn skal bli bedre, og at barn, unge og familier skal få den hjelpen de trenger. Derfor er iverksetting av BTI et positivt vedtak (Howlett, 2009). Evaluering skjer gjerne etter initiativ fra stat eller kommune, og kan dreie seg om blant annet spørreundersøkelser (Helgesen, 2018).

2.2. Implementeringsprosessen av BTI

Implementering betyr å omsette ulike aktiviteter, ideer og visjoner til praksis (Ertesvåg og Roland, 2013). Andre begreper for implementering er blant annet utviklingsarbeid, endringsarbeid og intervensjon, og felles for disse er at det omfatter en prosess som har til hensikt å endre praksisen i barnehagen slik at kvaliteten blir bedre. Implementeringsprosessen (iverksettingen) deles inn i tre faser: initieringen, implementeringen og institusjonaliseringen (Mostad mfl., 2018:76). Fasene er ofte overlappende, selv om hver fase har noen kjennetegn. Dette illustreres i modellen (modell 1) nedenfor:

I initieringsfasen skal det bestemmes hva man ønsker å utvikle og kartlegge barnehagens forutsetninger for endring (Mostad mfl., 2013:47). Man må definere hva som skal implementeres og hvordan det skal gjøres. Implementeringsfasen handler om å ta i bruk nye ideer. I BTI-sammenheng kan «nye ideer» bety å øke kompetansen til barnehagelærerne og andre ansatte i barnehagen eller styrke rutiner knyttet til foreldresamarbeidet. I institusjonaliseringsfasen skal man oppleve at endringen har festet seg til praksis. (Mostad mfl., 2013:48).

2.2.1. Implementering av BTI- en top-down implementering

³Implementering av BTI er en top-down implementering fordi behovet kommer fra nasjonalt hold. Helsedirektoratet i Norge har bestemt at noe må gjøres i forhold til utsatte barn og at kvaliteten på dette arbeidet må bli bedre. Helsedirektoratet mener at BTI-modellen kan være et verktøy som bidrar til dette. Et kjennetegn på en top-down modell er at gjennomføringen samsvarer med vedtatte mål, og at disse målene er klarert på forhånd (Matland 1995:146).

Barnehageansatte er en av mange yrkesgrupper som politikerne er avhengig av for å utforme politikken, og kan benevnes som bakkebyråkrater. En bakkebyråkrat er den som iverksetter det som politikerne bestemmer og som har direkte kontakt med brukerne (Lipsky, 1980:3). De arbeider på vegne av myndighetene for å realisere deres politikk, men har samtidig rom for å utøve skjønn i arbeidet (Børhaug og Moen, 2014:111). Dette støttes av rammeplanen: ”.....er gitt ansvaret for å sette i verk og lede det pedagogiske arbeidet i tråd med godt faglig skjønn” (Kunnskapsdepartementet, 2017:16) Å bruke skjønn betyr ikke å gjøre som man vil, men velge en av flere mulige handlingsalternativer (Hupe and Hill, 2007). I BTI-arbeidet må man gjøre vurderinger og ta valg ut ifra den enkeltes familiesituasjon og bekymringens alvorlighetsgrad. Ofte er målene vage og ressursene få, noe som krever at det må brukes skjønn (Børhaug og Moen, 2014:111).

Den egentlige politikken blir formet på bakkenivå (Hupe and Hill, 2007). De beslutningene som bakkebyråkraterne tar, dreier seg ofte om det som fungerer best i praksis, og de rutinene som blir etablert blir den politikken som utføres. De arbeider under stort press, og velger ofte å

³ Deler av teksten i følgende avsnitt er omskrevet eller hentet fra egen eksamensoppgave i kurs SA6-410, politikk. Styring og endring høst 2019.

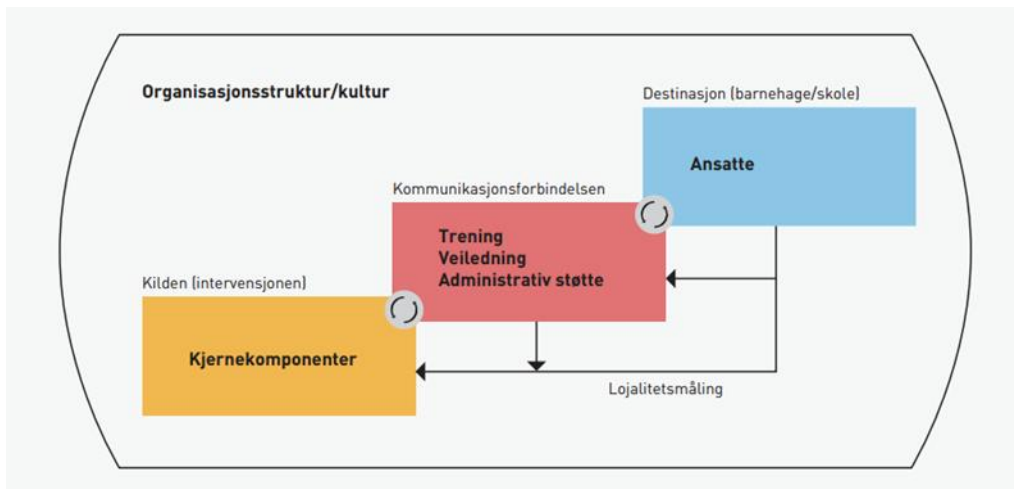
håndtere situasjoner på samme måte som lignende situasjoner er håndtert tidligere. Bakkebyråkratene tar beslutninger om andre mennesker. Når man skal forebygge og oppdage barn som lever under omsorgssvikt, må man bruke dømmekraft. Bakkebyråkratene har spesifikke ressurser tilgjengelig og kan holdes ansvarlig for de resultatene som oppnås (Hupe and Hill, 2007). Eksempler på ressurser som finnes i barnehagen er fagkompetanse, interne og eksterne samarbeidspartnere og menneskelige, økonomiske og materielle ressurser. I BTI-sammenheng kan ferdige maler og stafettlogg være eksempler på materielle ressurser, mens menneskelige ressurser gjerne kommer til syne når det er nødvendig samtaler med barn og foreldre. Barnehagelærerens evne til å lytte til for eksempel barnet, kan være avgjørende for valg som tas og i hvilken grad det blir tatt tak i bekymringen.

Når noe forandres i en organisasjon, oppstår det et behov for å øke kunnskapen til medlemmene, slik at oppgaver ikke blir overfladisk utført (Mostad mfl., 2013:39). Blant annet er kompetanse knyttet til symptomer på omsorgssvikt nødvendig. Omsorgssvikt er en vedvarende manglende evne eller vilje hos omsorgspersonene til å møte barnets grunnleggende fysiske, emosjonelle, psykiske og/eller medisinske behov (bufdir.no), og kan handle om blant annet intellektuell, sosial og økonomisk fattigdom (Kvello, 2011:119). Omsorgssvikt er også når foreldre er lite sensitive overfor barnet, og har lav evne til å gi tilpasset respons til barnet i enkelte situasjoner, for eksempel når barnet utforsker og søker trøst (Holme og Hansen, 2019). Foreldrene har i slike tilfeller lav evne til å reflektere over egen adferd, til å se seg selv utenfra og barnet innenfra. Det er også grunn til å uroe seg når foreldrene gjentatte ganger utsetter barn for skadelige situasjoner, noe som kan bety at de ikke er til stede i barnets liv og ikke klarer å se hva barnet trenger (Nordhaug, 2018: 22). Dette er skadelig for barnets tilknytning til foreldrene.

2.3. Kjernekomponenter og implementeringsdrivere i BTI

En kjernekomponent er hovedinnholdet i intervensjonen og peker på *hva* man skal gjøre. Kjernekomponentene må henge sammen med teorien som danner grunnlaget for endringsarbeidet (Roland og Ertesvåg, 2018:57). En implementeringsdriver beskriver *hvordan* man skal gjøre det. Kjernekomponentene i BTI er flere, og bygger gjerne på behov i den enkelte kommune. Foreldreinvolvering, tidlig innsats og samarbeid mellom tjenester er eksempler på viktige prinsipper som mange kommuner velger å jobbe med. Fixsen med flere (2005) sin modell viser kompleksiteten i en endringsprosess. Dean Fixsen er en av verdens mest siterte innovasjonsforskere og har laget en modell som består av fem grunntemaer: intervensjonen,

implementeringsdrivere, de ansatte, lojalitetsmåling og organisasjonsstruktur/kultur (Roland og Ertesvåg, 2018: 59). (Modell 2).

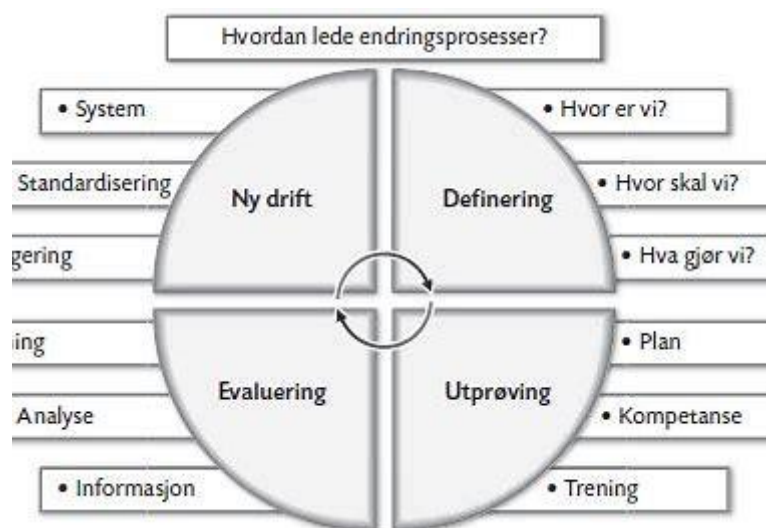
Fixsen sier at kjernekomponentene må være få og tydelige, og at en feil mange gjør i implementeringsarbeid er å ha for mange og utydelige kjernekomponenter. For å lykkes med å implementere kjernekomponentene til barnehagens praksis, må man vite hvordan man skal gjøre det. Dette kaller Fixsen for en kommunikasjonsforbindelse (implementeringsdriver). En implementeringsdriver beskriver ulike prosesser som er nødvendige for å kunne implementere endringer i en organisasjon (Roland og Ertesvåg, 2018:65). Det er ifølge Fixsen for mye fokus på kjernekomponentene, og for lite fokus på implementeringsdriverne. Hvis foreldreinvolvering er en kjernekomponent, er trening og veiledning for barnehagelærere eksempler på implementeringsdrivere. Implementeringsprosessen bør beskrives i en egen implementeringsplan, som kan sikre at arbeidet får en struktur og systematikk (Roland og Ertesvåg, 2018:71). En slik plan bør inneholde dosering, beskrivelse av kjernekomponentene, bruk av implementeringsdrivere, tidfesting og tildeling av ansvar for gjennomføring.

For å involvere alle foreldre på en god måte, er det først og fremst nødvendig med noe kunnskap om blant annet de ulike foreldrestilene. ⁴I følge D. Baumrind finnes det fire voksenstiler (Skeie, 2015:13), der den ene er mer hensiktsmessig for barnet enn de andre. **Den autoritative stilen:** den voksne viser varme og omsorg overfor barnet, samtidig som de er tydelige. **Den ettergivende stilen:** den voksne er responderende og støttende, men har vansker

⁴ Resten av dette avsnittet er hentet fra egen eksamensoppgave i kurs SA6-410, politikk. Styring og endring høst 2019.

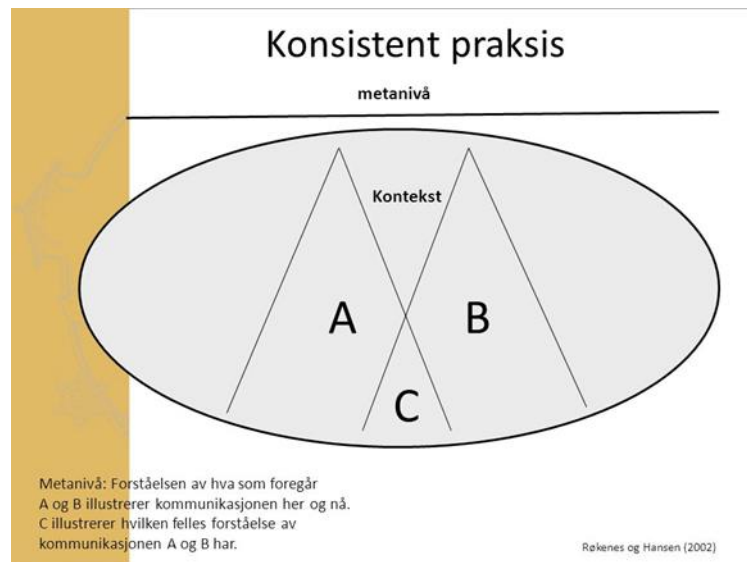
med å sette grenser. **Den forsømmende stilen:** den voksne viser i liten grad interesse for barnet, både når det gjelder å bygge relasjon og stille krav. **Den autoritære stilen:** den voksne har et stort behov for å ha kontroll over barnet og sette klare rammer for barnets adferd, uten å ta hensyn til barnets perspektiv. Spurkeland sier at det å være autoritær betyr å ta kommando over et barn, mens autoritativ betyr at den voksne har tilstrekkelig nærhet til å påvirke noe positivt, samtidig som en har kontroll og styring (Spurkeland, 2011:33). Det er også viktig å være klar over at noen foreldre er mer sårbare enn andre (Drugsli og Onsøyen, 2010:135). Det er i slike situasjoner viktig at barnehagelæreren lytter til foreldrene, og prøver å sette seg inn i deres situasjon (Drugsli og Onsøyen, 2010:136).

For at kjernekomponentene skal være tydelige, må man snakke om nødvendigheten av endringen. Dette blir også påpekt i DUEN-modellen (Mostad mfl. 2018:49), modell 3:

Det mentale spranget fra å vite om og til å ønske å gjøre noe med det, er nødvendig for at en endringsprosess skal lykkes. Lederen må derfor bruke tid på å definere endringen, snakke med de ansatte og gi alle en meningsfull plass (Mostad mfl., 2018:87). Samtidig fremhever begge modellene at trening er nødvendig for å lykkes med implementeringen. Et utviklingsarbeid har en tendens til å strande i det nye tiltak skal settes ut i livet, og personalet opplever at det ikke går slik de hadde tenkt (Mostad mfl., 2018:149). Det er når man reflekterer over handlingsmønstrene våre at læring skjer og hvis man ønsker en varig endring, må treningen være knyttet til en mulighet for refleksjon. I BTI-arbeidet handler dette om en endring som skal føre til at barnehagen blir bedre rustet til å fange opp utsatte barn, til å skape et godt foreldresamarbeid og sette i verk tiltak som skal fremme en god utvikling. Forståelser av

situasjoner som oppstår blir påvirket av faktorer som personlighet, erfaring og kompetansenivå (Ertesvåg og Roland, 2013:106), og i et utviklingsarbeid er det avgjørende at det skapes felles forståelse av mål og kjernekomponenter. Graden av felles forståelse blir omtalt som det intersubjektive perspektivet, og modellen under illustrer det slik (modell 4):

Felles forståelse kan sikres gjennom refleksjoner mellom for eksempel barnehagelærerne, eller ved at det tas i bruk metakommunikasjon. Metakommunikasjon betyr å snakke om det som har skjedd, en samtale om prosessen eller en samtale om hvordan noe bør være (Børresen, 2013:75). En måte å metakommunisere på i BTI-arbeidet, kan være å snakke om hva man har implementert, hvordan dette har foregått eller hvordan vi tror foreldrene opplever samarbeidet med barnehagen. Hvis en barnehagelærer har hatt en konkret sak, kan metakommunikasjon handle om at barnehagelæreren i dialog med for eksempel ressursperson eller styrer ser på egne handlinger og kommunikasjonsformer fra et fugleperspektiv. Eventuell læring ut ifra dette, kan tas med i øvrige refleksjoner med større grupper og bidra til en bredere felles forståelse.

2.3.1. Foreldreinvolvering

Foreldrene er en sentral samarbeidspart på alle nivåene i BTI-modellen. Et viktig prinsipp innenfor BTI er at foreldrene skal involveres i eventuelle bekymringer som oppstår, noe som gjør foreldreinvolvering til en kjernekomponent. Barnehagen må se på egne rutiner og endre praksis dersom nødvendig.

Den vanligste kommunikasjonsformen mellom foreldre og profesjonelle er møter og formelle samtaler (Drugli & Onsøyen, 2010:44). Disse møtene skjer som regel i barnehagen og i regi av barnehagen. Ved bekymring for et barn, blir det ofte brukt en undringssamtale. Denne formen for samtale er egnet for å fremme samarbeid og at en sammen kan utforske hvordan noe kan forstås. Man kan også velge en løsningsorientert form for samtale. I en slik samtale har alle partene rett til å komme med løsningsforslag og bidra til en beslutning om hva som skal utprøves, og barnehagen må lytte til foreldrene (Drugli & Onsøyen, 2010:51).

Når man skal formidle et budskap til foreldre, er det viktig at barnehagen tar ansvar for kommunikasjonen. Budskap må formidles tydelig og bli oppfattet av mottakeren slik det er tenkt (Drugli & Onsøyen, 2010:109). Man skal heller ikke unngå sannheten for å skjerme foreldre. Drugli og Onsøyen påpeker at det er mulig å snakke med foreldre om det meste når en ikke på forhånd har gjort seg opp en oppfatning av barnet eller foreldrene, og viser at en ønsker å samarbeide med foreldrene for å finne løsninger. Faktorer som imidlertid er viktige for å lykkes, er at det er etablert en trygg relasjon og atmosfære, og at barnehagen vurderer sin kompetanse på dette området (Drugli & Onsøyen, 2010:112). Dersom relasjonen mellom foreldre og barnehagen er god, vet foreldrene at barnehagen er opptatt av at de som foreldre er viktige (Nordhaug, 2018:108). Foreldrene må ha tillit til den personen som skal lede foreldresamtalen. I BTI-verktøyet fins det maler for hvordan man kan planlegge en foreldresamtale. Når man skal drøfte en bekymring rundt et barns hjemmesituasjon med foreldrene, eller informere foreldrene om at barnehagen skal melde ifra til barnevernet, må man være så konkret som mulig og lytte til foreldrene sine innspill (Nordhaug, 2018:108).

2.3.2. Tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid

Nivå 2 og 3 i BTI-modellen omfatter det tverrfaglige samarbeidet. Hensynet til barna og deres familier og kvaliteten på tjenestene er det viktigste grunnlaget for et slikt samarbeid (Bjørhaug og Moen, 2014:102). I et tverrfaglig samarbeid kommer representanter fra ulike fag og instanser med bidrag som kan forsterke hverandre positivt, og et vellykket samarbeid er når man drar nytte av kunnskapsgrunnlaget til de ulike faggruppene. Det tverrfaglige samarbeidet kan bidra til å lette kommunikasjon og informasjonsutveksling og til å gi koordinert og helhetlig hjelp. Tidlig innsats innebærer å komme inn på et tidlig tidspunkt i barns utvikling, før vanskene blir alvorlige (Bjørnsrud og Nilsen, 2012:72). Tidlig innsats forbindes ofte med forebygging.

Begrepet forebygge betyr å forhindre eller begrense en uønsket utvikling (Bjørnsrud og Nilsen, 2012:76)). Vi kan dele forebyggende tiltak inn i tre nivåer: primær, sekundær og tertiær. **Primær forebygging:** tiltak som gjelder store grupper og som kan være bra for alle. Primær forebygging mot omsorgssvikt og tiltak her kan for eksempel være et tett samarbeid med alle foreldre i form av hyppige foreldresamtaler uten at man har konkrete mistanker om omsorgssvikt. **Sekundær forebygging:** tiltak som er rettet mot spesifikke risikogrupper. Målet er å sette i gang tiltak tidlig for å hindre utvikling av vansker eller minske alvorlighetsgraden. **Tertiær forebygging:** innebærer forebygging rettet mot risikogrupper som har utviklet store vansker. Dette kan være barn som allerede har utviklet alvorlige tilknytningsvansker og brudd i nære relasjoner, og tiltakene skal først og fremst begrense konsekvensene av et problem og forhindre forverring.

2.4. Organisasjonsstruktur og organisasjonskultur

Fixsen sier at strukturen og kulturen er viktige rammefaktorer i en implementeringsprosess. Strukturen i en organisasjon definerer hvordan arbeidsoppgaver fordeles, grupperes og koordineres, og hvordan beslutningsdyktighet skal fordeles mellom ledere og medarbeidere (Jacobsen og Thorsvik, 2016:70). Arbeidet med BTI er fordelt slik at styrer har det overordnet ansvaret for at BTI forankres i organisasjonen og at alle vet hva de skal gjøre når en bekymring for et barn oppstår og hvilke prosesser som skal settes i gang. Barnehagelærerne er imidlertid de som har hovedansvar for god dialog med foreldrene og for felles forståelse blant personalet på avdelingen i forhold til hva som fremmer og hemmer en god relasjon med foreldre og barn. Alle ansatte i barnehagen har ansvar for å ta tak i en eventuell bekymring for et barn. Man skal melde ifra til nærmeste leder, og snakke sammen hva som kan ligge bak bekymringen. Dette er en oppgave som skal løses på en bestemt måte, og ansatte i en barnehage vet hva som forventes (Jacobsen og Thorsvik, 2016:71).

⁵Til å løse de lovpålagte oppgavene i barnehagen krever loven personale med spesiell kompetanse (Thoresen, 2015:33), og at barnehagen er tilstrekkelig bemannet (Thoresen 2015: 36). Barnehagelæreren er viktig for barnehagen, og kvaliteten på barnehagelæreren utgjør kvaliteten på barnehagen og det pedagogiske tilbudet. Det er de voksne i barnehagen som utgjør

⁵ Deler av teksten i følgende avsnitt er omskrevet/ hentet fra egen eksamensoppgave i kurs SA6-410, politikk. Styring og endring høst 2019.

den store og viktigste forskjellen, og de voksnes kompetanse er helt avgjørende for et godt barnehagetilbud.

Styrer har et særlig ansvar for å lede og iverksette barnehagens arbeid, mens pedagogisk leder har ansvar for planlegging, dokumentasjon og vurdering i barnegruppen han/hun har ansvar for (Lundestad, 2012:110). Barnehagelæreren har formelle avtaler for sin arbeidstid, noe som innebærer at en del av planleggingen kan gjøres hjemme. Dette kalles ubunden tid (Lundestad, 2012:111). Hver barnehagelærer har minst 4 timer i uken som skal disponeres til planlegging og andre oppgaver, men bruker også mye tid på administrative oppgaver delegert av eier (Lundestad, 2012:120). Ofte er det slik at det brukes mest tid på de løpende, kortsiktige oppgavene, og at disse oppgavene har en tendens til å forskyve utviklingsoppgavene (Irgens, 2010:128).

Organisasjonskultur har et eksplisitt fokus på opplevelser, tanker og meninger som er felles for flere personer i en bestemt sosial sammenheng (Jacobsen og Thorsvik, 2016:130). Kultur er for eksempel et mønster av felles oppfatninger og verdier som gir mening til ansatte og retningslinjer for hvordan den enkelte bør opptre i organisasjonen. Fixsen mener at kulturen i barnehagen har innvirkning på implementeringsprosessen. Edgar Schein definerer organisasjonskultur slik (Jacobsen og Thorsvik, 2016:130):

«Organisasjonskultur er et mønster av grunnleggende antakelser utviklet av en gitt gruppe etter hvert som de lærer å mestre sine problemer med ekstern tilpasning og intern integrasjon-som har fungert tilstrekkelig bra til at det blir betraktet som sant, og som derfor læres bort til nye medlemmer som den riktige måten å oppfatte på, tenke på og føle på i forhold til disse problemene»

2.5. Ledelse i implementeringsarbeid

⁶Styreren i barnehagen spiller en viktig rolle i endringsarbeid og ledelse blir sett på som en prosess der hensikten er å gi inspirasjon og påvirkning gjennom klare kollektive mål for organisasjonen (Ertesvåg og Roland, 2013: 90). Det er et styreransvar å sette i gang, organisere og lede utviklingsarbeid i barnehagen (Børhaug og Lotsberg, 2016:85). Det er også viktig at

⁶ Deler av denne teksten er hentet fra egen eksamensoppgave i kurs SA6-410, politikk, styring og endring, høst 2019.

styreren deltar aktivt og gir arbeidet retning (Ertesvåg og Roland, 2013:89). Roland påpeker at det som lederen fronter som viktig, vil de ansatte vektlegge i sitt arbeid (Ertesvåg og Roland, 2013:94). Lederen må legge til rette for, etterspørre og stimulere læring i team, samtidig som det er nødvendig med individuell støtte. Mostad mfl. sier at ledelse i endringsarbeid handler om å gi støtte, inspirere og håndtere motstand (Mostad mfl., 2018:81). Det er også viktig for resultatet at lederen sørger for at prosessen evalueres underveis gjennom hele endringsforløpet (Roland og Ertesvåg, 2018:69) og følger med hvordan arbeidet med de ulike implementeringsdriverne blir gjennomført.

Transformasjonsledelse og transaksjonsledelse er to former for ledelse. Begge disse formene er nødvendige i BTI-sammenheng.

Transformasjonsledelse: å drive frem grunnleggende endringer i organisasjonen (Ertesvåg og Roland, 2013:90). Denne formen for ledelse vektlegger det kollektive ansvaret, og lederen er opptatt av at ansatte skal oppleve arbeidet som meningsfylt. Ansatte blir gjerne tatt med på beslutninger, og kan dermed utvikle større grad av forpliktelse overfor organisasjonens mål og strategi. Det sentrale er at medarbeiderne deltar og er involvert i medskapning (Mostad mfl., 2018:114).

Transaksjonsledelse: håndtere utfordringer knyttet til administrative oppgaver og skaper effektivitet i organisasjonen. Denne formen for ledelse motiverer ansatte gjennom å spille på den enkeltes interesse (Ertesvåg og Roland, 2013:99). Mange barnehager har opprettet en ressursperson som har et ekstra ansvar inn mot BTI-arbeidet, som gjerne er den som er med og starter stafettlogger eller er en andre kan søke råd og veiledning hos. En ressursperson bistår arbeidet med å skape visjoner, utvikle mål og gjøre nødvendige prioriteringer. Ledelse handler således om å spre ledelsen i organisasjonen, også kalt distribuert ledelse (Ertesvåg og Roland, 2013:96). I tillegg til at ressurspersonen har økt ansvar, faller det seg helt naturlig å spre ledelse til alle barnehagelærerne. De er tette på barna og foreldrene i hverdagen, og er den gruppen som muligens først kjenner på en uro knyttet til omsorgssituasjonen til et barn. Styrerens oppgave som øverste leder er dermed å legge til rette for felles refleksjoner, sette temaet på agendaen og vise interesse for det arbeidet som barnehagelærerne gjør. Hvis man ser på Fixsen sin modell, er de ansatte en viktig del av en endringsprosess. Ansattes holdninger og endringsvilje er nødvendige faktorer for å gjennomføre et endringsarbeid (Roland og Ertesvåg, 2018:59).

2.5.1. Balansen mellom drift og utvikling

For å lykkes med BTI-arbeidet må man finne en balanse mellom individuell og kollektiv praksis, og driftsoppgaver og utvikling (Irgens, 2010:135). Irgens sin modell viser det slik (modell 5):

Det er flere driftsoppgaver knyttet til BTI. Man skal forberede og gjennomføre foreldresamtaler, og dersom man har opprettet stafettlogg, må denne oppdateres jevnlig. Dette er et ansvar som ligger på barnehagelærerne, og som gjennomføres individuelt. Ved gjennomføring av samtaler og drøftinger med foreldre rundt forhold som vedrører hjemmeforhold og omsorgssituasjon, får barnehagelæreren trening og erfaring, noe som gir rom for individuell utvikling. Men det er først når barnehagelærerne deler erfaringer med hverandre at det kan oppstå kollektiv læring. Man kan utvikle kvaliteten på foreldresamarbeidet gjennom kollektive refleksjoner basert på den enkeltes erfaringer (Irgens, 2010:133). Bekymring for et barn må ankres i organisasjonen ved at den som først opplever bekymringen, må drøfte denne med nærmeste leder (Nordhaug, 2018:73).

2.6. Barnehagen som lærende organisasjon

2.6.1. Hva er en lærende organisasjon?

Barnehagen er i stadig endring, og implementering av BTI-modellen kan sees på som en planlagt endring. En forutsetning for planlagt endring er at organisasjonen er i stand til å lære (Jacobsen & Thorsvik, 2016:353). Læring er en prosess der mennesker og organisasjoner tilegner seg ny kunnskap, og endrer sin adferd på grunnlag av denne kunnskapen (Jacobsen og Thorsvik, 2016:353). En lærende organisasjon kjennetegnes ved at den selv skaper, evaluerer, tolker, overfører og beholder kunnskap (Mostad mfl., 2013:40). Når ny kunnskap er skapt, iverksettes handlinger på bakgrunn av den kunnskapen der hensikten er å endre individenes og organisasjonens adferd. Peter Senge definerer en lærende organisasjon slik:

”Organisasjoner der personer kontinuerlig utvikler kapasiteten de har for å skape det resultatet de virkelig ønsker, der nye og ekspansive tankemønstre blir satt fri, og der personer kontinuerlig lærer å se helheten sammen”

En lærende organisasjon henger sammen med kvalitetsutvikling, og det stilles krav om at organisasjoner er fleksible, tilpasningsdyktige og produktive (Ertesvåg og Roland, 2013:69). En lærende organisasjon oppstår i et relasjonelt samspill mellom aktører, omgivelser og brukere, og det er naturlig å ha blikket på kunnskap, ferdigheter og holdninger knyttet til relasjoner og samhandling (Mostad mfl., 2018:81). BTI-modellen har til hensikt å forbedre kvaliteten på barnehagens arbeid overfor utsatte barn, og ved å ta i bruk Peter Senges modell om organisasjonsutvikling og systemtenkning, kan barnehager utvikle sin kollektive læring og forbedre kvaliteten på arbeidet. Systemtenkningen er helt essensiell når man skal drive med utviklingsarbeid, og handler om å se helheten i organisasjonen. Peter Senge bruker begrepet disiplin i sin tenkning, og påpeker at utvikling av disiplinene må være en kontinuerlig prosess (Senge, 2004:177). For en innovasjon i menneskelig adferd må vi se komponentene som disipliner, som betyr et sett av teorier og teknikker som må studeres og mestres før de kan tas i bruk (Senge, 2004:16). Senge sier at alle kan utvikle ferdigheter gjennom praksis, og at de ulike delene i systemet påvirker og blir påvirket av hverandre.

2.6.2. Systemtenkningen

Personlig mestring går dypere enn kunnskaps –og ferdighetsutvikling. Det handler ikke om å dominere et område, men å utvikle en visjon og holde seg selv i en kreativ prosess (Senge, 2004:13). Organisasjoner lærer bare ved at mennesker lærer (Senge, 2004:145). Visjonen i BTI-modellen er at barn, unge og familier skal få hjelp så tidlig som mulig, og personlig mestring handler om mer enn å kjenne til opplysningsplikten og handlingsrekken på nivå 0 i handlingsveilederen. Man må genuint jobbe med det enkelte barnet og familien deres, og kontinuerlig ha fokus på å skape gode relasjoner. En god og trygg relasjon til barn, kan bidra til at barn åpner seg om hjemmeforhold og dermed snakke med en trygg voksen i barnehagen om det som kan oppleves vanskelig hjemme. Personlig mestring er en kontinuerlig klarlegging av hva som er viktig for oss, og en kontinuerlig læring om hvordan vi skal se vår nåværende virkelighet (Senge, 2004:147). Å lære betyr i denne sammenhengen å skape de resultatene som vi virkelig ønsker å få ut av livet, og lærende organisasjoner er ikke mulige uten at de har mennesker som praktiserer denne læringen på alle nivåer (Senge, 2004:148). Mennesker med høy grad av personlig mestring lever i en kontinuerlig lærende tilstand, og er klar over sin uvitenhet, inkompetanse og vekstområder. En måte å fremme personlig mestring i organisasjoner er og fremme et miljø der blant annet det å utfordre status quo er forventet (Senge, 2004:177). Senge påpeker at et slikt organisasjonsmiljø vil styrke personlig mestring på to måter: det vil styrke overbevisningen om at personlig vekst verdsettes i organisasjonen og gi den jobbutviklingen som er nødvendig for å utvikle personlig mestring.

Mentale modeller er forestillinger, generaliseringer eller bilder som påvirker hvordan vi forstår verden. Mentale modeller kan utgjøre en barriere mot utvikling, og stå i veien for at ny innsikt blir omsatt til praksis. Ny innsikt blir ikke tatt i bruk fordi den er i strid med inngrodde forestillinger (Senge, 2004: 178). Eksempel på slike forestillinger sett i lys av BTI-modellen er hvis en barnehagelærer har mentale modeller som forteller vedkommende at foreldre blir mindre samarbeidsvillige dersom man løfter frem en bekymring rundt et barns omsorgssituasjon, kan disse påvirke måten foreldresamarbeidet blir lagt opp på. I verste fall kan barnehagelæreren unngå å drøfte slike problemstillinger av frykt for hva som skjer videre. Å utvikle en organisasjons evne til å arbeide med mentale modeller innebærer å lære nye ferdigheter slik at disse blir en del av alminnelig praksis (Senge, 2004:191).

Felles visjon handler om evnen til å danne et felles bilde av fremtiden. Personlig visjon er ”bilder” som mennesker bærer med seg i hodet og hjertet, felles visjoner er bilder som mennesker i hele organisasjonen bærer med seg (Senge, 2004: 212). I BTI sammenheng kan dette handle om at man ønsker en oversiktlig ramme rundt arbeidet med utsatte barn og et foreldresamarbeid som innebærer medvirkning og aktiv deltakelse. Barnehagelærerne må ha en ekte vilje til å skape dette samarbeidet, ikke bare fordi det står i rammeplanen at man skal, men fordi man vet at dette kan være avgjørende for å komme i posisjon til å drøfte eventuelle bekymringer knyttet til et eller flere barn.

Gruppelæring er gruppemedlemmenes evne til å sette tidligere overbevisninger til side og på en genuin måte engasjere seg i å ”tenke fellesskap” (Senge, 2004:16). Det er denne prosessen med fininnstilling og utvikling av lagets evne til å skape de resultater som medlemmene virkelig ønsker (Senge, 2004: 238). Gruppelæring er en kollektiv disiplin, og det å være i dialog er en måte å kommunisere med hverandre på. Den femte disiplinen er **systemtenkningen**. Denne disiplinen integrerer de andre disiplinene og smelter dem sammen til en enhet av teori og praksis (Senge, 2004:17). Barnehagelærerne må skaffe en dyp forståelse for hva BTI betyr og hva som må til for å nå målene. BTI-tankegangen fremhever at man skal drøfte en oppstått bekymring for et barn med nærmeste leder, en holdning som skal bidra til at man jobber i tråd med BTI`s visjon. Det å ta tak i bekymringen er første steg i BTI-modellen, og krever at alle har en felles forståelse for hva som kan være tegn på omsorgssvikt og hva man skal gjøre hvis man ser dette.

3. Metodekapittel

Når man skal gjennomføre et forskningsprosjekt, må det benyttes en eller annen form for metode (Larsen, 2017:17). En metode er en fremgangsmåte man tar i bruk for å få svar på spørsmål og få ny kunnskap innenfor et felt, og dreier seg om hvordan vi innhenter, organiserer og tolker informasjonen. Det første man må ha klart for seg i et forskningsprosjekt er selvsagt hva man ønsker å undersøke og hensikten med undersøkelsen. Man må formulere en problemstilling som skal definere utgangspunktet for undersøkelsen (Larsen, 2017:84). Problemstillingen tar utgangspunkt i et tema vi er interessert i, og ut ifra problemstillingen blir det laget en plan for hvordan vi utfører prosjektet (Thagaard, 2018: 45). Problemstillingen må være tydelig nok til å gi retningslinjer for de metodiske og faglige valgene vi gjør i løpet av prosjektet (Thagaard, 2018:46). I tillegg sier Thagaard at problemstillingen må være tilstrekkelig avgrenset, og åpen slik at prosjektet kan inkludere temaer som viser seg interessante underveis. Selv opplevde jeg dette i min undersøkelse. Jeg forventet at intervjupersonene skulle gi meg grundig innblikk i hvordan BTI brukes når barn er utsatt for omsorgssvikt, men jeg sitter heller igjen med et inntrykk av at BTI og stafettlogg ikke tas særlig i bruk når det er mistanke om at barn er utsatt for omsorgssvikt. Stafettlogg brukes mest når barn har for eksempel språklige utfordringer, mens saker som omhandler omsorgssvikt og tiltak knyttet til det, er vanskelig å få tak på. Intervjupersonene gir et dårlig og uklart bilde på nettopp dette, noe som har påvirket min tolkning av resultatene.

Det er vanlig at problemstillingen endres og omformuleres underveis i prosessen, gjerne som et resultat av at man får ny kunnskap mens man analyserer data. En problemstilling kan være åpen eller lukket. Min problemstilling er avgrenset til implementering og hvordan kjernekomponentene er tatt i bruk når barnehagen er bekymret for barnets omsorgssituasjon, og kan derfor sies å være lukket. Hvis jeg skulle valgt en åpen problemstilling, kunne den hørt slik ut: hva kan gjøres når man er bekymret for et barns omsorgssituasjon?

3.1. Forskningsmetode

Etter at jeg hadde formet en problemstilling for mitt prosjekt, skulle jeg velge et design. Et design er en plan eller en skisse for hvordan prosjektet kan legges opp (Thagaard, 2018:50). Jeg skal gjøre en enkeltcasestudie som har til hensikt å gå i dybden av hvordan BTI er implementert og hvordan kjernekomponentene er tatt i bruk. Case-studier kjennetegnes ved

undersøkelsesopplegg som er rettet mot å studere mye informasjon om få enheter (Thagaard, 2018:51). Case-studier kan defineres som intensive undersøkelser av et fåtall analyseenheter. Viktige trekk i en casestudie er at man studerer et samfunnsfenomen i sin virkelige kontekst (Bukve, 2016:121), og at grensene mellom fenomenet og konteksten ikke er klare. Det kunne selvsagt vært interessant å gjøre en komparativ studie, der jeg for eksempel kunne sett på ulike kommuners tilnærminger til BTI-modellen og drøfte fordeler og ulemper med disse. En slik studie kunne bidratt til å synliggjøre effektive og mindre effektive måter å jobbe med utsatte barn på, og gjerne hatt til hensikt å styrke dette arbeidet ved å anerkjenne hemmende og fremmede faktorer. Men på bakgrunn av at BTI-modellen er utformet ganske likt i de fleste kommuner, og dermed er lett å kjenne igjen uavhengig av hvilken kommune man befinner seg i, mener jeg det er mer interessant å gå i dybden på modellen. Tidlig innsats og foreldresamarbeid er kjente begreper for alle barnehagelærere, men hvordan BTI kan bidra til å øke kvaliteten på arbeidet med utsatte barn er ennå ikke snakket så mye om.

3.2. Det kvalitative forskningsintervjuet

I et forskningsprosjekt må man på en eller annen måte samle inn data for å svare på problemstillingen. Datamaterialet utgjør ryggraden i enhver kvalitativ forskningsartikkel (Leseth og Tellmann, 2018:51), og det er en tett kobling mellom forskeren og datainnsamlingen. Data betyr «det som er gitt», noe som forskeren skaper, og som utgjør bindeleddet mellom virkeligheten som studeres og analysen av den (Leseth og Tellmann, 2018:52). Virkeligheten gjøres om til data når den observeres og registreres i en bestemt form. Informasjon i seg selv er ikke data før den registreres og har en hensikt.

Min metode for datainnsamling er intervju. I et kvalitativt forskningsintervju velger man å gjøre datainnsamling gjennom samtale, der hensikten er å skaffe grundig informasjon om et fenomen med utgangspunkt i respondentens liv (Drageset og Ellingsen, 2011). Intervju er en særlig velegnet metode for å få kjennskap til hvordan personer som intervjues, opplever og forstår seg selv og sine omgivelser (Thagaard, 2018: 53). Jeg har brukt semistrukturerte intervju av seks barnehagelærere fra seks barnehager, men fra to ulike kommuner. Tidsrammen for hvert intervju var 45 minutter. Semistrukturert intervju betyr at man bruker en fleksibel intervjuguide med ferdig formulerte spørsmål, men med mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål. Man kan også stille spørsmålene i fleksibel rekkefølge (Larsen, 2017:99). Denne metoden gav meg god mulighet til å gå i dybden i et tema som allerede er løftet frem i rapporter og

spørreundersøkelser. En kvalitativ undersøkelse som intervju kan gi mye informasjon om få menneskers opplevelser og meninger om fenomenet BTI.

Svarene kan bero på flere faktorer, og ha sammenheng med holdninger, kultur og verdier i hver og en barnehage. Hvilke holdninger man har til implementering av endringer i barnehagesektoren og hvilke verdier som gjennomsyrrer barnehagen kan sammen utgjøre en helhet som kan påvirke intervjupersonene i deres svar. Det kan også være store forskjeller fra barnehage til barnehage når det kommer til implementeringskvalitet og hvor mye hver og en barnehage har jobbet med begrepet implementering. Mange kommuner har lagt noen føringer på hvordan barnehagene skal implementere BTI, men i hvilken grad de ulike barnehagene har hatt fokus på felles refleksjoner og kollegial læring, og faktisk brukt slike begreper i praksis, kan påvirke måten man opplever implementeringsprosessen på. Dersom en intervjuperson svarer at han/hun opplever implementeringsprosessen som god eller lærerik, henger det mest sannsynlig sammen med faktorer som blant annet tid, felles refleksjoner og deltakelse. Individuelle faktorer som engasjement, kunnskap og motivasjon kan svekke resultatenes pålitelighet, og trenger nødvendigvis ikke speile barnehagens egentlige implementeringsprosess.

Sammenlignet med kvantitative undersøkelser, kan det kvalitative intervjuet ha noen fordeler. For det første avtaler man tid og sted med intervjuobjektet, noe som gjør at det kan være vanskelig å avlyse intervjuet (Larsen, 2017:29). Det er lettere å la være å svare på et spørreskjema enn å møte opp på et avtalt intervju. Det er også slik at man i en spørreundersøkelse får overfladiske svar hos et stort utvalg, mens man ved å ta i bruk intervju som metode kan gå mer i dybden på de områdene man har valgt ut i undersøkelsen.

3.3. Valg av intervjupersoner

De som er med i undersøkelsen, kalles et utvalg (Larsen, 2017:89), og personer som har deltatt i intervju benevnes som regel for intervjudeltakere (Thagaard, 2018:46). Kvalitative studier kjennetegnes som oftest ved et begrenset antall personer eller enheter (Thagaard, 2018:54).

I kvalitative metoder benytter vi oss gjerne av ikke-sannsynlighetsutvelging når vi bestemmer hvem som skal delta i undersøkelsen, det vil si at utvalget ikke er tilfeldig. Det er ulike former for ikke-sannsynlighetsutvelging, der snøballmetoden er en av dem. Den går ut på at forskeren

tar kontakt med mennesker hun/han antar kan mye om det aktuelle temaet. Strategisk utvelging er basert på at vi systematisk velger personer eller enheter som har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til problemstillingen (Thagaard, 2018:54). I neste omgang ber vi disse om navn på andre som har tilsvarende egenskaper eller befinner seg i tilsvarende situasjon (Thagaard, 2018:56). For å skaffe intervjupersoner tok jeg kontakt med styrere i utvalgte barnehager i kommuner som har tatt i bruk BTI. Dette gikk forholdsvis greit, da de fleste var positive til å stille på intervju.

Jeg altså valgt å intervju seks barnehagelærere. Et kriterie for valg av intervjupersoner var at de er ansatt i en barnehage som tilhører en kommune som bruker BTI og som dermed mest sannsynlig har forutsetning for å uttale seg både om implementering og bruk av BTI-verktøyet. Jeg synes det var vanskelig å vurdere størrelsen på utvalget og ble veiledet til å bestemme meg for seks intervjupersoner. Et utvalg på seks personer kan være stort nok til å gi en forståelse av BTI-arbeidet i barnehagen og samtidig gjøre analyseprosess og transkribering mindre tidkrevende.

Jeg har ikke tenkt at det er viktig at intervjupersonene må tilhøre samme kommune. Det begrunner jeg med at BTI-verktøyet i stor grad følger de samme prinsippene uavhengig av hvilken kommune man ser på. I ettertid ser jeg likevel at det kunne vært gunstig at alle intervjupersonene tilhørte samme kommune. Da har alle intervjupersonene sannsynligvis fått tilbud om den samme opplæringen og deltatt i noenlunde samme implementeringsprosess, og gjerne gitt mer troverdige svar. Hvis dette hadde vært tilfelle, måtte jeg også tatt hensyn til at barnehagelæreren jobbet i den aktuelle kommunen i oppstartsfasen av BTI. Det hadde satt andre krav til valg av intervjupersoner, og dermed vært mer tidkrevende.

Jeg har valgt barnehagelærere som intervjupersoner av flere grunner. For det første er de oftest tettest på barn og familier i hverdagen og den gruppen som mest sannsynlig først kjenner på en uro knyttet til et barns omsorgssituasjon. For det andre er barnehagelæreren ofte leder for en avdeling og dermed den som fagarbeidere og assistentene på avdelingen først skal drøfte med dersom de kjenner på en slik uro. Dessuten er det barnehagelæreren som hovedsakelig har ansvar for å etablere et godt foreldresamarbeid og som har flest formelle møter med foreldrene. Barnehagelæreren møter også gjerne foreldrene daglig i hente -og bringesituasjoner, og spiller en stor rolle i arbeidet med å skape en trygg og god relasjon til foreldrene. BTI består som nevnt av to hovedelementer: en generell handlingsplan og en individuell prosess, der man kan ta i

bruk stafettlogg dersom foreldrene samtykker til det. I den individuelle prosessen møter man også begrepet stafettholder, som betyr den personen som har ansvaret for at tiltak blir satt i gang, uavhengig av stafettlogg eller ikke. På grunn av barnehagelæreren sin tette kontakt med barnet og familien, er det naturlig at barnehagelæreren er stafettholder.

Styrerne er den øverste lederen i barnehagen, og jeg kunne selvsagt også valgt å intervju denne gruppen. Implementeringsprosesser i barnehagen er alltid styrers ansvar, både når det kommer til å sette av tid til refleksjoner i personalgruppen og til å skape felles forståelse for det som skal implementeres. I arbeidet med implementeringen av BTI må det blant annet etableres en trygg holdning i personalgruppen for hva konkret man skal gjøre når det oppstår en bekymring, og sikre at ansatte kjenner til symptomer som kan indikere omsorgssvikt. Samtidig skal styrer sørge for motivasjon og eierforhold, og kartlegge både suksessfaktorer og eventuell motstand. Derfor kunne jeg kanskje fått mer utfyllende svar knyttet til selve implementeringsprosessen dersom jeg hadde intervjuet styrere i tillegg til barnehagelærerne. Samtidig skal jeg kunne forvente at barnehagelærerne har samarbeidet tett med styrer gjennom alle fasene i implementeringsarbeidet. Ofte blir det man skal implementere først drøftet med barnehagelærerne før hele personalgruppen involveres, og noen ganger er det barnehagelærerne selv som ser et endringsbehov i barnehagen. Barnehagelærerne jobber tett på alle ansatte i barnehagen, og er den gruppen som både er mye sammen med barn og kolleger og som ofte er engasjert i prosesser på ledelsesnivå.

En annen innfallsvinkel jeg kunne valg, er å bruke barnehagelærere og fagarbeidere/assistenter som intervjupersoner, fordelt på to utvalg. Også fagarbeiderne har i kraft av sitt yrke opplysningsplikt til barnevernet (Kunnskapsdepartementet, 2017), og er tett på barn hver dag. Mange i denne gruppen har lang erfaring med å arbeide med barn, og dermed har de mest sannsynlig opplevd å kjenne på uro og bekymring for et eller flere barns hjemmesituasjon. Men det er ikke så mange år siden BTI-modellen kom til Norge, og mye av ansvaret for å ivareta prinsippene som tydelig kommer frem i BTI ligger på barnehagelærerne.

3.3.1. Faktorer som alder, kjønn og bosted

Jeg har ikke tatt hensyn til alder, erfaring eller bosted i min undersøkelse. Man har det samme ansvaret overfor utsatte barn uavhengig om man er nyutdannet eller har lang erfaring i yrket.

Rammeplanen understreker at «personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt...» (Kunnskapsdepartementet, 2017), og tar således ikke høyde for faktorer som erfaring og bakgrunnskunnskap. Dessuten har man den samme forpliktelsen overfor arbeidsgiver. I kraft av å jobbe i en barnehage i en kommune som har valgt å implementere BTI, har man forpliktet seg til å arbeide i tråd med handlingsplaner og retningslinjer.

Det er likevel nærliggende å tro at særlig erfaring og bosted kan påvirke den enkeltes svar. Erfaring henger ofte sammen med en persons kompetansenivå, og man kan dermed svare på noen av spørsmålene med mer trygghet. Når jeg spør etter eksempler på tiltak man kan bruke når man er bekymret for hjemmeforholdene, kan en person med lang erfaring ha flere situasjoner å vurdere ut ifra, og dermed kunne gi mer utfyllende svar. Imidlertid kan en intervjuperson som selv er nyansatt mest sannsynlig gi et godt svar på hvilken opplæring nyansatte får i henhold til BTI-verktøyet, noe man gjerne ikke har tenkt så mye på dersom man ikke er nyansatt selv. BTI er uansett et forholdvis nytt fenomen i Norge. Noen ganger hører man at nyutdannede er mer mottakelig for endringer og samfunnsfenomen enn de med lang erfaring, noe som kan indikere at eldre arbeidstakere forholder seg til BTI-verktøyet på en annen måte enn de som er mer vant med digitale løsninger. Samtidig trenger man ikke ha digitale ferdigheter for å arbeide med BTI. Man kan skrive ut handlingsveilederen, maler og sjekklister i papirform.

Uavhengig av disse faktorene er det gjerne en reell fare for at det er ulik oppfattelse av det jeg spør om. Personens forhåndskunnskap knyttet til BTI-modellen kan nok påvirke enkelte svar, uten at det direkte har sammenheng med alder og erfaring. Da er det mer nærliggende å tro at kontekstuelle faktorer som holdninger og handlinger i den enkelte barnehage avgjør graden av utfyllende svar. En barnehagelærer som har deltatt i en implementeringsprosess der det har vært stort fokus på kjernekomponenter og implementeringsdrivere, vil mest sannsynlig kunne gi rike beskrivelser og utfyllende svar.

3.4. Gjennomføringsprosessen av datainnsamlingen

Jeg opplevde intervjurundene som positive og mer avslappet enn jeg på forhånd hadde sett for meg. I en intervjuprosess kommer man tett på intervjuobjektet og får dermed en god mulighet til å tolke ansiktsuttrykk og kroppsspråk. Intervjuguiden hjalp meg til å holde en viss rød tråd gjennom samtalen med den enkelte intervjuperson, samtidig som jeg kunne la intervjuobjektet

styre samtalen mot det som hun engasjerte seg for. Utfyllende svar kan kanskje være en indikasjon på at dette er et tema som vedkommende kjenner godt til, og en av strategiene mine var å starte et skred av meninger og tanker hos intervjupersonen. Derimot kan gjerne for mange og kompliserte spørsmål kan føre til at personen føler seg ille til mote, og jeg vil tro at vage og lite utfyllende svar peker i retning på at dette er et tema som intervjupersonen kan lite om eller har lav interesse for. Samtidig er nok dette personavhengig, noe som gjør det vanskelig å lage en intervjuguide som passer alle. Det å holde tidsrammen på 45 minutter var noe varierende fra intervju til intervju. De to første intervjuene gikk over tidsrammen, noe jeg tror har sammenheng med prøving og feiling, og lite kjennskap til hvordan en intervjuprosess egentlig fungerer. Intervju tre, fire, fem og seks var kortere. Jeg fant ut hvilke spørsmål som var viktigst og når det var mest nødvendig å stille oppfølgingsspørsmål.

Intervju som metode kan også ha noen bakdeler. En kvalitativ metode har gjerne mindre overføringsverdi enn en kvantitativ (Larsen, 2017:29). Dessuten er det vanskeligere og mer tidkrevende å behandle dataene i ettertid. Man skal transkribere lyd til tekst, og forenkle og klassifiserer all datamengde man har samlet inn. Det handler om å være så nøyaktig som overhodet mulig og ikke tilegne dataene innhold basert på egne meninger og antagelser. Jeg merket meg ved noen anledninger at intervjuobjektet gav nølende svar og at det kunne være lange tenkepauser mellom spørsmålet og svaret. Dette kan indikere usikkerhet eller uvitenhet, noe som må tas med i tolkeprosessen. I tillegg får man gjennom intervju en nærhet til personen, som kan by på noen utfordringer. Jeg som intervjuer og intervju som metode kan påvirke resultatene blant annet på den måten at intervjuobjektet svarer det han/hun tror intervjueren forventer eller at man vegrer seg for å svare helt ærlig. Omsorgssvikt er et tungt tema, og som minner oss om at vi har en opplysningsplikt til barnevernet.

3.5. Analyse av intervjudata

Etter at intervjuene var gjennomført, satt jeg igjen med en mengde data, hovedsakelig registrert gjennom lydopptak. Nå må jeg gjøre data om til tekst som kan gi grunnlag for å finne mønstre og sammenhenger (Larsen, 2017:110). Dette er som tidligere nevnt en tidkrevende prosess, og når man skal analysere kvalitative data innebærer det å jobbe med en vesentlig mengde tekst (Larsen, 2017:113). Det er derfor nødvendig å fjerne tekst og informasjon man ikke trenger.

Det er flere måter å gjennomføre en kvalitativ dataanalyse på, de fleste gjennomfører en innholdsanalyse (Larsen, 2017:113). Først må man kode og kategorisere data. For meg var det naturlig å dele datamaterialet inn i tre hovedkategorier:

1. oppstartsfasen av BTI-modellen.
2. Implementeringsfasen og hva som egentlig er implementert.
3. Hvordan kjernekomponentene er tatt i bruk når det er mistanke om omsorgssvikt.

Oppstartsfasen: Alle funn som dreier seg om oppstartsfasen legger jeg i denne kategorien. Jeg har særlig fokus på hvilken opplæring barnehagelæreren har fått og hvordan foreldrene har fått informasjon om BTI. Hvilken informasjon foreldrene har fått er også relevant for min undersøkelse.

Implementeringsfasen: Hva er egentlig implementert i barnehager? Hvordan jobbes det med foreldreinvolvering og tverrfaglig samarbeid (kjernekomponentene)?

Hvordan kjernekomponentene er tatt i bruk: Hva gjør barnehagelæreren i praksis? Hvordan blir foreldrene involvert? Hvordan legges det opp til et foreldresamarbeid? De ulike temaene flyter gjerne litt over i hverandre, og kan være noen ganger passe inn i flere kategorier. For eksempel dette med å skape gode relasjoner til foreldrene. Det handler både om foreldreinvolvering som en kjernekomponent og om hvordan man jobber med foreldre det er knyttet en bekymring til.

Neste steg i prosessen var å tolke funnene mine. Tolkning handler om å skape mening (Larsen, 2017:122). En god regel er at den som ble intervjuet skal kunne kjenne seg igjen i tolkningen. En del av tolkningsarbeidet går ut på å sammenligne hva de ulike personene har sagt. Ved å sammenligne kan vi se likheter, forskjeller og forbindelser og på denne måten etter hvert se mønstre (Larsen, 2017:123). Jeg skal for eksempel tolke data som omhandler foreldresamarbeidet. På bakgrunn av at en bekymring for et barns omsorgssituasjon for de fleste er et ømtålig tema kan jeg forvente at noen faktorer gjør seg mer gjeldende enn andre. Jeg blir overrasket hvis det viser seg at foreldrene tar imot utspill fra barnehagen uten å komme med innvendinger eller uten å gå i forsvar eller angrep. Samtidig må jeg være ytterst forsiktig med å la mine forventninger stå i veien for en korrekt tolkning av det som faktisk blir sagt. Det kan absolutt hende at andre har en helt annen forventning til hvordan foreldre skal reagere i slike situasjoner, eller mange erfaringer på vellykkede foreldresamarbeid som fører til god utvikling for barnet.

3.6. Validitet og reliabilitet

I et masterarbeid er det viktig at det empiriske materialet som danner grunnlaget for analyse og drøfting så godt som mulig lever opp til kravene om validitet og reliabilitet.

Validitet i kvalitative undersøkelser handler om bekreftbarhet, troverdighet og overføringsverdi (Larsen, 2017:93). Bekreftbarhet betyr å undersøke det vi skal undersøke og å samle inn data som er relevante for problemstillingen slik at slutningene er valide. I følge Bukve handler validitet om i hvilken grad vi kan bruke datagrunnlag til å trekke slutninger om tilsvarende prosjekt (Bukve, 2016:99). Eller som Larsen (2017:94) sier; i hvilken grad funnene kan overføres til andre grupper enn de som ble intervjuet. Spørsmålene er om materialet jeg har samlet er det jeg hadde som mål å samle inn (intern validitet), og om funnene mine kan overføres for eksempel til andre barnehager (ekstern validitet).

Jeg har undersøkt implementering av BTI-modellen og bruken av denne når det oppstår en bekymring rundt barns omsorgssituasjon. Funnene mine kan derfor ikke brukes til å gjøre tolkninger i bruken av BTI på andre områder av arbeidet i barnehagen. Studien min omfatter barnehagelærere. I hvilken grad andre grupper tilsatte i barnehagen har tilsvarende erfaringer med BTI-verktøyet gir undersøkelsen min ikke svar på. Fagarbeiderne har for eksempel normalt ikke ansvar for foreldresamtaler, og foreldrene kan dermed ha en annen relasjon til denne gruppen. Dersom en fagarbeider kjenner på en uro knyttet til et barns hjemmesituasjon, skal han/hun drøfte denne med sin nærmeste leder, altså barnehagelæreren, som igjen har som oppgave å etablere dialog med foreldrene. Dermed er det ofte barnehagelæreren som må stå i en eventuell konflikt med foreldrene, mens fagarbeiderne kan konsentrere seg om den daglige kontakten, for eksempel i hente -og bringe situasjoner.

Reliabilitet sier noe om i hvilken grad undersøkelsen er pålitelig (Bukve, 2016:101) og knytter seg til vurdering av dataenes kvalitet og til selve fremgangsmåten bak datainnsamlingen (Leseth og Tellmann, 2018:16). Med andre ord; kan jeg stole på dataene som er samlet inn? Ut ifra egne inntrykk fra intervjuprosessen virker opplysningene som kommer frem pålitelige. Men det hviler alltid en usikkerhet rundt deler av materialet. For eksempel så spør jeg ofte intervjupersonene om de kan trekke frem eksempler på tiltak som kan brukes ved mistanke om omsorgssvikt. De fleste svarer utfyllende og uten særlig betenkningstid, men ordlyden noen ganger er diffus. Jeg blir usikker på om intervjupersonen snakker om tiltak hxn selv har brukt

når hxn har vært i situasjoner som bekymrer, eller om tiltak hxn mener *kunne* fungert dersom hun kom i en slik situasjon. Disse mønstrene oppdaget jeg ikke før i transkriberingsprosessen, noe som medførte at jeg ikke hadde anledning til å stille oppfølgings spørsmål.

Tilsvarende opplevde jeg når vi snakket om hvordan man involverer foreldrene i arbeidet. Jeg hørte flere intervjupersoner si «det er viktig at...» i stedet for «når jeg har opplevd bekymring, har jeg gjort...». Dette gjør at jeg blir litt i tvil om intervjupersonen tar utgangspunkt i faktiske hendelser, eller bare generelle meninger om et tema. Samtidig stusser jeg over påliteligheten knyttet til funn der jeg mistenker at en av intervjupersonene bruker erfaringer fra språkarbeid som bakteppe for sine svar, i stedet for erfaringer knyttet til omsorgssvikt. Intervjupersonen sier at foreldre er takknemlige og samarbeidsvillige, og selv kommer til barnehagen for å be om hjelp og veiledning. Jeg vil tro at det er lett for foreldre å ta kontakt med barnehagen når man ønsker ekstra språkstimulering for barnet sitt og uttrykke takknemlighet når barnehagen setter i gang tiltak i forhold til det. Men gjør foreldre det når de utsetter barnet sitt for omsorgssvikt?

3.7. Etske hensyn i et forskningsprosjekt

Når man skal intervju andre mennesker, blir man behandlet av personopplysninger. Det kreves formell godkjenning fra etisk komitè, og uformell godkjenning fra intervjuobjektet (Leseth og Tellmann, 2018:54). I forkant av intervjuene fikk derfor intervjupersonene tilsendt samtykkeskjema, skriftlig informasjon om prosjektet, og informasjon om at deltakelse er frivillig og at det er deres rett til å trekke samtykket tilbake. Jeg som forsker må behandle data jeg får tilgang til med varsomhet som sikrer forskningssubjektene konfidensialitet (Leseth og Tellmann, 2018:54). Informasjonsplikten handler om at forskeren sørger for at de som tar del i undersøkelsen, forstår hva som er undersøkelsens opplegg og formål (Leseth og Tellmann, 2018:148), og det er viktig at forskeren påser at funnene som blir gjort tilbakeføres til intervjupersonene. For å ivareta dette, skal jeg om ønskelig sende den ferdige masteroppgave til de personene jeg har intervjuet. Utfordringer knyttet til informert samtykke i kvalitativ forskning, handler om at det alltid vil være noen begrensninger for hvor mye informasjon man kan gi om prosjektet (Thagaard, 2018:23). Hvis vi gir for mye informasjon, kan dette påvirke intervjupersonenes svar. Thagaard peker videre på viktigheten av å reflektere over hva informert samtykke innebærer for de personene vi studerer, for vi kan ikke vite hvilke innsikter dataene vil gi eller hvordan forskeren vil tolke resultatene (Thagaard, 2018:23-24).

Prosjekt som skal behandle personopplysninger er meldepliktige til NSD (Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste). Mitt prosjekt ble godkjent av NSD høsten 2020. Jeg ba om tillatelse til å bruke lydopptaker og til å oppbevare data på privat enhet frem til sommeren 2021. Data som blir samlet inn ved hjelp av lydopptaker, må overføres til privat enhet innen et døgn.

Personopplysninger må også sees i sammenheng med det en person mener og hvordan det blir uttrykt. Jeg må behandle dette på en respektfull måte uavhengig av det jeg selv må mene og tro om temaet. Det er også et krav om konfidensialitet. Det er min oppgave som forsker å sørge for at intervjupersonene anonymiseres i presentasjon av resultatene (Thagaard, 2018:24). For å ivareta dette har jeg selvsagt ikke avslørt navn på intervjuperson, navn på barnehage eller navn på kommune. Jeg har også vært kjønnsnøytral. I tillegg har jeg vært opptatt av at andre som leser oppgaven ikke skal kunne identifisere personen jeg har intervjuet eller den aktuelle barnehagen. Derfor har jeg vært påpasselig med å gjengi ytringer som skiller seg ut og som dermed kan kjennes igjen av for eksempel kollegaer eller andre. Et tema som omsorgssvikt kan av noen oppfattes som et vanskelig og ømtålig tema. Noen kan kjenne på dårlig samvittig overfor barn man burde gjort mer for eller for barn som ikke ble fanget opp tidlig nok. Opplysninger om saker en selv har vært delaktig i skal på ingen måte bli brukt i min undersøkelse, heller ikke eksempler som andre kan kjenne igjen. Dette kan gjøre det utfordrende å snakke om aktuelle tiltak som kan brukes i barnehagen når det er mistanke om at barn er utsatt for omsorgssvikt. Hvis det blir referert til et tiltak som er blitt brukt i en barnehage, kan både foreldre og andre ansatte i barnehagen kjenne seg igjen. Derfor har min strategi vært en generell tilnærming til temaet. Hvis en intervjuperson har snakket om en situasjon der hxn har jobbet med foreldre som for eksempel lar barnet ta avgjørelser som er ment for voksne, har jeg unngått å gå inn i detaljer. Jeg har heller forsøkt å referere til tiltak som kan handle om å styrke foreldrenes evne til grensesetting.

4. Resultat

I dette kapittelet skal jeg presentere funn. Jeg har delt inn datamaterialet i tre hovedkategorier:

Kategori 1: Funn knyttet til oppstartsfasen av BTI.

Kategori 2: Funn knyttet til iverksettingen av BTI og hva som faktisk er implementert.

Kategori 3: Funn knyttet til hvordan barnehagelærerne erfarer hvordan kjernekomponentene er tatt i bruk når det mistanke om at barn er utsatt for omsorgssvikt.

4.1. Funn knyttet til oppstartsfasen av BTI

4.1.1. Kurs og opplæring

Samtlige intervjupersoner sier at noe av det første som ble gjort i arbeidet rundt BTI-modellen, var å delta på en eller annen form for eksternt kurs i stafettloggen. En av personene omtalte dette som et tasteopplæringsskurs, og la vekt på at de som var på et slikt kurs hadde ansvar for å lære de andre opp, og å delta på såkalte BTI-treff i etterkant. En del av opplæringsstrategien på disse kursene, var at det ble opprettet falske stafettloggene med «kunstige» barn, eller «tastebarn» som en annen intervjuperson sa. En av intervjupersonene sier at hxn ikke opplevde et slikt kurs som nødvendig, og at man lærer mest av å «sitte selv». En annen mente at slike kurs var misbruk av ressurser, og at opplæring i BTI-verktøyet har vært «så som så». Dette støttes av en tredje person, som mener opplæringen bærer preg av at dette «finner du ut av selv». Det pekes på at det har vært mye prøving, feiling og synsing, og at den samme informasjonen går igjen på ulike møter: «Hvorfor i alle dager er vi på dette møtet? Dette er ressursutnyttelse»

4.1.2. Interne opplæringsrutiner

Kurs i BTI-modellen ble gitt til barnehagelærere i barnehagen som en del av opplæringen og initieringen av BTI, og jeg er nysgjerrig på hvordan barnehagen gir opplæring videre til de som ikke deltok på kurs eller de som blir ansatt i barnehagen i ettertid. En intervjuperson sier at barnehagen ikke har slike opplæringsrutiner. En annen påpeker at det er opprettet en ressursperson i barnehagen som har ansvar for å lære andre opp, og som samler informasjon og maler som kan brukes i forbindelse med BTI-arbeid i egne permer. En tredje intervjuperson bruker begrepet superressurs. En superressurs skal ha god kunnskap om BTI-modellen og skal

være en støtte eller veileder for andre ved behov. Videre sier hxn at superressursen ofte er med på oppstart av stafettlogger.

Styreren blir også nevnt i forbindelse med opplæring av nyansatte. Den nyansatte har møte med styrer, men det er noe uklart hva som egentlig blir snakket om. Videre nevner intervjupersonen at hxn selv tar situasjon for situasjon når hxn skal lære opp andre: «vi prøver å fortelle nyansatte om stafettloggen og om mulighetene som ligger der». En av intervjupersonene knytter opplæringen til informasjon, og påpeker at det kan være vanskelig å fordøye alt på en gang. En annen person støtter dette ved å peke på at nyansatte får opplæring i form av informasjon om *stafettloggen*, og at det krever at den nyansatte selv er engasjert. Stafettloggen ble karakterisert som et nyttig verktøy og en av intervjupersonene sa at hxn ikke var redd for å fronte stafettloggen.

4.1.3. Informasjon til foreldrene

En av intervjupersonene sier at foreldrene først og fremst blir informert på oppstartsamtaen. Denne er det laget en mal for, og informasjon om stafettloggen er et fast punkt. Intervjupersonen legger til at det er viktig å informere om stafettloggen i fredstid. Dersom man informerer om hvordan man går frem dersom man blir bekymret for et barn, er det lettere dersom det oppstår faktiske situasjoner. Dette støttes av en annen person som sier at det å gi informasjon i fredstid kan bidra til å ufarliggjøre arbeidet rundt BTI. En tredje person understreker at man må være bevisst på å ta foreldrene tidlig inn, og støtter at oppstartsamtaen er god en arena for informasjon. Man legger frem strategier i fredstid, og viser til hvilke verktøy man kan ta i bruk i ulike situasjoner: «slik gjør vi det her hos oss».

En annen intervjuperson sier at foreldrene får informasjon om BTI på felles foreldremøte og detaljert informasjon på en eventuell undringssamtale. Dette støttes av flere andre intervjupersoner, der en legger til at dette ikke ivaretar nye foreldre eller foreldre som ikke deltok på foreldremøtet: «de vet nok ikke så mye om det som de foreldrene som var med på oppstarten, men det er jo fantastisk med den siden de kan gå inn å lese på». En annen person sier at hxn har opplevd at det har blitt arrangert foreldremøte for nye foreldre før sommerferien, og at BTI og stafettlogg står på agendaen også på dette møtet. Hxn sier videre at det blir

informert om hvem barnehagen kan samarbeide med, hvordan barnehagen går frem dersom det oppstår en undring og viktigheten av et godt foreldresamarbeid.

En av intervjupersonene fremhever årsplanen og hjemmesiden til barnehagen, og at man her kan finne nyttig informasjon. Samtidig er hxn usikker på i hvilken grad foreldrene benytter seg av disse tilbudene. Ifølge denne personen kan uansett barnehagelæreren veilede foreldrene etter at det er startet stafettlogg, vise tilgjengelige lenker og oppfordre til å lese mer om dette. Hxn understreker at stafettloggen er et «fantastisk hjelpemiddel» for de som har tilgang til det og som faktisk bruker det. Samtidig sier hxn at hxn aldri har fått tilbakemelding fra foreldre som har benyttet seg av informasjon inne i selve stafettloggen, og at hxn tror at dette henger sammen med at foreldrene sjelden er inne og leser. Hxn legger til at hxn tror at disse sjekklistene⁷ som barnehagen kan benytte seg av, og som foreldrene har tilgang til, kan gi foreldre en følelse av å bli observert av barnehagen. En intervjuperson sier det slik: «usikre foreldre føler seg uansett observert av barnehagen, men det blir jo veldig tydelig på en slik sjekklister».

Funn peker på at selv om barnehagen er opptatt av å gi informasjon til foreldrene, har ikke foreldre tilstrekkelig innsikt i BTI-modellen og hensikten med den. En intervjuperson føler at foreldrene ikke kjenner nok til BTI-modellen, til tross for at barnehagen informerer både skriftlig og muntlig. Hxn legger til at dette ofte dreier seg både om minoritetsspråklige og norske foreldre, men at språkbarriere kan være et hinder for informasjon. Dette støttes av en annen intervjuperson, som sier det slik: «jeg føler at BTI-modellen er diffus for foreldrene før det eventuelt opprettes stafettlogg for deres barn».

4.2. Funn knyttet til iverksettingen av BTI

4.2.1. Hva er egentlig blitt implementert i barnehager?

Som et ledd i å undersøke implementeringsprosessene ute i barnehagene har jeg vært nysgjerrig på hva som egentlig er blitt implementert. Jeg spør i min problemstilling: «hvordan erfarer barnehagelærere implementering av BTI-modellen...» Flere av intervjupersonene fremhever

⁷ Eksempel på en sjekklister: <https://www.arendal.kommune.no/bti/rutiner-og-verktoy/kjennetegn-pa-at-barn-og-unge-har-det-bra.20326.aspx>

stafettloggen som det som er blitt implementert i barnehagen. Den ene personen sier det slik: «Vi har jo stafettloggen som vi bruker når det er barn vi er usikre på». En annen sier at stafettloggen og BTI-verktøyet er det samme. «Det å gjennomføre stafettlogger er det som har vært BTI-verktøyet for oss», sier hxn. Dette har andre støttet seg til ved å si at kurs i en oppstartsfase dreier seg om kurs i selve stafettloggen og at det er stafettloggen som blir forbundet med BTI. I forbindelse med stafettloggarbeid, snakker mange intervjupersoner om undringssamtalen med foreldrene og viktigheten av å ha lav terskel for å drøfte ulike problemstillinger med foreldrene.

En annen løfter frem rutiner på avdelingsmøtene, der det legges opp til å drøfte barn man er bekymret for, eller snakke sammen om de barna en eller flere personer mener trenger ekstra hjelp eller støtte i hverdagen. Dette støttes av en annen intervjuperson, som sier at stafettloggen er et tema som ofte er fremme på pedagogmøter. En sier det slik: «vi hadde jevnlige møter der me diskuterte hvordan vi skal klare å fange opp disse barna».

4.2.2. Når blir det opprettet stafettlogger?

Det er flere funn som tyder på at det blir opprettet stafettlogg også for andre utfordringer enn det som dreier seg om arbeidet med utsatte barn. En av intervjupersonene sier at det «ofte er synlige ting som skal til for å opprette stafettlogg, som for eksempel språk» og at «dette ikke ble helt slik det var tenkt». En annen intervjuperson sier at hxn ikke har noen konkrete eksempler på tiltak man kan ta i bruk når man er bekymret for hjemmeforholdene: «det jeg har brukt stafettloggen mest til er utfordringer i forhold til språk, samspill og så videre».

En tredje person sier dette: «Vi tar stafettloggen i bruk også når vi ønsker å nå andre mål, ikke bare når vi er bekymret for et barn». Hxn sier videre at slike mål også kan være kortsiktige og for eksempel handle om måltidsituasjonen. Det blir også sagt at barn som har spesialpedagogiske vedtak burde dokumentert «ukens økt» i en stafettlogg, noe som kan være gunstig for foreldre å forholde seg til.

4.2.3. Hvordan har barnehager jobbet med kollegial læring?

Når BTI-modellen skal implementeres i barnehagen, er det ofte nødvendig å skape en felles forståelse og kollegial læring rundt kjernekomponenter og andre elementer innenfor modellen. BTI-verktøyet består av en del prinsipper og handlinger som skal foregå på de ulike nivåene og funn indikerer at dette ikke er godt nok sikret. En intervjuperson er ærlig på at hun ikke har disse handlingene godt nok i ryggmargen, og at den felles forståelsen ikke er god nok. Man har ikke sett seg godt nok inn i de ulike nivåene og hvilke handlinger som er forventet. På spørsmål om hvordan ledergruppen har jobbet for felles forståelse av BTI-modellen i hele barnehage, svarer den ene intervjupersonen «svært lite, jeg vil påstå at vi ikke har jobbet med å få det ut til hele personalgruppen». Ifølge en annen intervjuperson konkluderer likevel at det viktig at barnehagen jobber med å styrke den kollegiale kompetansen i: «Sammen kan vi snakke om hvilke spørsmål man kan bruke i samtaler med foreldre, hvordan vi kan veilede foreldre som har behov for det og hvordan vi kan skape gode dialoger». I hvilken grad dette faktisk er gjort og på hvilken måte, fremkommer ikke i min studie.

Det som imidlertid viser seg å være et tydeligere funn, er at sjekklister man kan finne i BTI ikke blir brukt av barnehagelærere. Den ene intervjupersonen svarer dette på spørsmål om hvordan sjekklister brukes i barnehagen: «nei, de har jeg ikke vært borti». Dette støttes av en annen intervjuperson som sier at hxn i liten grad benytter seg av slike maler og sjekklister.

4.3. Funn knyttet til kjernekomponenter

En kjernekomponent er hovedinnholdet i implementeringen, og kan i BTI-sammenheng dreie seg om tidlig innsats, foreldreinvolvering og tverrfaglig samarbeid. Funn knyttet til foreldreinvolvering er sentralt i den kommende teksten. Det begrunnes med at foreldreinvolvering er en gjennomgående faktor uavhengig om man snakker om stafettlogg, tidlig innsats eller tverrfaglig samarbeid

4.3.1. Foreldreinvolvering

Et viktig prinsipp i BTI-modellen er foreldreinvolvering, og meningen er at foreldrene skal involveres på et tidligst mulig tidspunkt. Flere av intervjupersonene fremhever ærlighet og

åpenhet som viktige verdier i kommunikasjon med foreldrene. «Før skjulte man mer for foreldrene, mens man nå har lært at man skal være ærlig i forhold til det som skjer rundt barnet». En av intervjupersonene peker også på trygghet og tillit som viktige verdier i kommunikasjonen med foreldrene, og understreker at det også må være rom for at foreldrene er ærlige og sier når noe er vanskelig. Da kan barnehagen gå inn å veilede på en respektfull måte. En annen person trekker frem at barnehagen må spørre foreldrene hva de tenker og på den måten legge opp til et samarbeid. Dersom man ikke gjør det, kan foreldrene ifølge intervjupersonen føle seg angrepet. Videre sier hxn at det kan være spesifikke grunner til at foreldrene i en periode sliter med omsorgen, og peker på skilsmisse og dødsfall i familien som eksempler. Også en annen intervjuperson peker på viktigheten av å snakke med foreldrene om eventuelle endringer i barnets livssituasjon, som kan være en underliggende årsak til bekymringen. Det kan ha skjedd at for eksempel far er blitt arbeidsledig og at mor av den grunn må jobbe ekstra, og at dette på en eller annen måte preger barnet. Det kan også være fornuftig å se på om denne adferden har vært gjeldene siden barnet begynte i barnehagen, eller om dette er noe som er «kommet i det siste». Dersom foreldrene i slike tilfeller er åpne med barnehagen, er man kommet i en god posisjon til foreldrene. Hxn legger imidlertid til at hun mener hun har for dårlig kompetanse i å ha slike samtaler. I følge en annen intervjuperson kan det være vanskelig å kommunisere med foreldre der man er bekymret for omsorgsevnen. Hxn peker på at en strategi kan være å føle seg frem i løpet av samtalen, og at det er lettere når man har konkrete episoder å referere til. En annen strategi er, ifølge denne personen, å ta utgangspunkt i egne opplevelser og eget ståsted, i stedet for å angripe eller beskyldte. En annen intervjuperson sier at «det viktigste i foreldresamtalen er at foreldrene føler seg avslappet og at du får en dialog. Jeg tror ikke foreldrene åpner seg hvis de ikke føler seg sett».

En av intervjupersonene sier at det er viktig å høre på foreldrene så lenge det ikke dreier seg om akutte saker. Pedagogen må spørre foreldrene om det er noe «jeg kan hjelpe med», samtidig som hxn legger frem bekymringen man har for barnet. Bekymring for omsorgssituasjonen kan være «så mangt», og intervjupersonen opplever et skille mellom de sakene du kan fremstå lyttende og imøtekommende og saker man må stille krav og forventninger til foreldrene, som for eksempel når man vurderer foreldrenes evne til å oppdra barnet og gi tilfredsstillende omsorg som lav.

Det blir også nevnt av en intervjuperson at det er viktig at «foreldrene forteller» og at hxn som pedagog bygger videre på det. En annen variant er at pedagogen bruker eksempler fra

barnehagen som utgangspunkt for samtale. «Det er lettere enn at jeg sier at sånt og sånt er det». En intervjuperson synes det er viktig å skape en god relasjon til foreldrene, og vise at «du er der for barnet». Dette støttes av en annen person som sier at ved å skape gode relasjoner til foreldrene, blir det lettere med foreldresamtale. Hxn sier videre at god relasjon med foreldrene skapes gjennom de daglige møtene med foreldrene og ikke på felles foreldremøter. Dessuten er foreldrene forskjellige. Man må møte foreldrene der de er, og tilpasse oss ulike behov.

En av intervjupersonene sier at dersom man opplever noe som skaper uro eller bekymring, skal man ha lav terskel for å ta en telefonsamtale. Hxn understreker at dette bør skje samme dag eller samme uke, litt avhengig av situasjonen og det som har skjedd. En av intervjupersonene sier at barnehagen ikke har gode rutiner for å forberede seg til den vanskelige samtalen: «Vi sitter på hver vår tue, men vet at daglig leder kan bli med på samtalen dersom vi tror det er nødvendig». Likevel er det flere av intervjupersonene som sier at de ikke har vært i en situasjon der de har drøftet bekymring knyttet til omsorgsevne med foreldre: «Det har jeg ikke vært borti ennå» og «jeg har ikke vært med på å ta opp saker med foreldre på denne måten her, så det kan jeg ikke svare på». En annen intervjuperson påpeker at den daglige samtalen er viktig, og fremhever det som å ta seg tid til foreldrene hver dag og daglig skape rom for å snakke med foreldrene om «små ting».

4.3.2. Tverrfaglig samarbeid

Det er ingen av mine intervjupersoner som er misfornøyd med samarbeid de har hatt med barnevernet. En av intervjupersonene sier at «de har vært gode å støtte seg på». Dette støttes av en annen person, som i tillegg påpeker at hxn opplever at barnevernet ønsker et samarbeid. Det blir også sagt at barnevernet er gode på å bidra inn i prosessen med å forme tiltak: «Om det er noe jeg er usikker på, ringer jeg for å drøfte med anonymt med barnevernet»

Det samme gjelder saker der PPT har vært med, og refererer til tilfeller der pedagogen og PPT sammen har veiledet foreldre. Intervjupersonen beskriver PPT som en kjemperessurs. PPT bistår barnehagen for eksempel ved å gi opplæring i bruk av analyseverktøy som kan brukes i tilfeller man er bekymret for et barn. Dessuten er det positivt at PPT er med på undringssamtaler pedagoger har med foreldre før en eventuell henvisning til andre instanser. Samtidig sier en

annen intervjuperson at hxn ikke har opprettet stafettlogger på nivå 2 og 3, mens en annen sier at hxn har mest kjennskap til nivå 1 og 2.

En annen intervjuperson løfter også frem at det er nyttig at man kan ringe barnevernet anonymt, og at barnevernet for eksempel gir råd og veiledning i forkant av vanskelige samtaler. «Barnevernet får meg til å tenke, de stiller spørsmål og gir eksempler på spørsmål jeg kan bruke i dialog med foreldre. Dette støttes av en annen person, som sier at hun opplever samarbeidet som fantastisk nettopp fordi det var naturlig å ringe anonymt for å få råd og veiledning. Hxn sier videre at hxn i slike tilfeller fikk en kontaktperson som hxn kunne fortsette å ha kontakten med, for å drøfte de tiltak som ble iverksatt. Likevel blir det sagt at samarbeidet oppleves som enveis, og at det tar for lang tid fra barnevernet er kontaktet til det skjer noe. «Jeg er bekymret lenge før jeg hører noe fra barnevernet. Har de glemt oss?» En av intervjupersonene sier at de ikke har hatt faste møtepunkt med andre tjenester, men at dette nå kan være i ferd med å endre seg: «nå er det i alle fall satt opp kontaktdager. Det er på tide, for vi har ikke sett så mye til de før. De skal jo være en styrke, men de blir kalt inn når et problem har oppstått. Det er ikke forebygging»

To av intervjupersonene mener at helsestasjonen er for lite synlig for barnehagen. På grunn av at helsestasjonen går dypt inn i utviklingen til barn, mens barnehagen ifølge en av intervjupersonen ikke tester alle barna, hadde det vært en fordel med et tettere samarbeid med helsestasjonen. Samtidig sier en annen intervjuperson at relasjonen til barnet gjerne er bedre mellom ansatte i barnehagen og barnet, enn mellom helsesøster og barnet. En av intervjupersonene forteller i tillegg at hxn har opplevd at foreldre bruker barnehagen og helsestasjonen opp mot hverandre. Hxn refererer til et tilfelle der barnehagen har drøftet en bekymring med foreldre, der foreldrene har sagt at dette ikke blir støttet av helsestasjonen. Et hjertesukk fra intervjupersonen er at helsestasjonen bør ha kompetanse nok til å avdekke avvik hos barn og foreldre.

En av intervjupersonene sier også at utenlandske foreldre er «veldig redde barnevernet». Dette forklares med at utenlandske foreldre har en annen oppdragerstil enn det som er lov i Norge, og at disse foreldre dermed blir redd for å sette grenser for barnet sitt. De ser på det norske barnevernet som beryktet og det oppstår en samfunnskonflikt.

4.4. Funn knyttet til hvordan kjernekomponenter er tatt i bruk når det er mistanke om omsorgssvikt

Foreldreinvolvering kan altså være en kjernekomponent. Måten barnehagelæreren har involvert foreldrene på og hvordan det samarbeides rundt utfordringer som har oppstått kan derfor si noe om hvordan en kjernekomponent er tatt i bruk når det er mistanke om omsorgssvikt. Eksempler på omsorgssvikt er foreldre som er lite sensitive overfor barnet sitt, lite grensesettende, har lav grad av involvering og gir lite emosjonell støtte. En intervjuperson er tydelig på at man må gjøre foreldrene trygge og ha lav terskel for å ta initiativ til en samtale. Her er undringssamtalen nyttig, fordi man kommer med «blanke ark» og sammen med foreldrene kan undre seg over hva som kan ligge til grunn for bekymringen. Barnehagen skal ikke legge noen føringer på forhånd. Samtidig mener den samme personen at man må skrive ned konkrete hendelser man opplever som negative og som kan peke i en retning mot omsorgssvikt. Disse må man ikke vente med å snakke med foreldrene om, man må bryte den barrieren på et tidlig tidspunkt for å komme seg videre. Dette blir støttet av en annen intervjuperson. Hxn sier at det ikke «er gøy» å gjennomføre foreldresamtaler der man skal drøfte bekymring for et barns hjemmesituasjon, og at det er viktig å forberede seg godt. Forberedelse kan etter denne intervjupersonens mening være å ha gode observasjonsrutiner og nedskrive det man skal ta opp med foreldrene: Det er viktig med gode rutiner i forhold til observasjon, da er du forbered og sier ikke ting ut ifra synsing». En tredje intervjuperson peker også på viktigheten av å gjøre et godt forarbeid: «Man må ha noe konkret og håndfast med seg til samtalen, det kan være en observasjon eller en barnesamtale». En intervjuperson sier at barnehagen ikke har nedskrevne rutiner på hvordan disse observasjonene skal gjennomføres, og at malene i BTI-verktøyet blir lite brukt. En annen intervjuperson understreker at noen foreldre har behov for tettere oppfølging. Da er det nødvendig å sette opp ekstra foreldresamtaler, slik at sensitive temaer ikke blir drøftet i garderoben.

4.4.1. Eksempler på tiltak

Tiltak blir gjerne formet sammen med foreldrene, og en konkret måte å jobbe med utfordringer på. Det er behov for tiltak for eksempel i situasjoner der foreldrene er ettergivende, forsømmende og autoritære, og når man ser at barnet på en eller annen måte blir preget av dette.

En intervjuperson sier at det å skape tydelige grenser kan være et tiltak når man er bekymret for hjemmeforholdene til et barn: «jeg tenker det er viktig å begynne med små ting som for eksempel grensesetting i forhold til påkledning». Hxn peker på at barn kan «snakke foreldrene rundt», og at foreldre i slike situasjoner må øve på å gjennomføre grenser for barnet. En annen intervjuperson nevner at foreldresamtale er et tiltak i seg selv, i tillegg til foreldreveiledning. Noen ganger trenger foreldreveiledning på helt «ordinære ting» som rutiner i forhold til legging, måltid og klær. En intervjuperson sier at det også kan være et tiltak å snakke med foreldrene om samspillsrutiner med barnet: «fortelle dem at de skal sette av ti minutt av ettermiddagen til å leke, prate eller gjøre en annen aktivitet med barnet sitt». «Vi kan også oppfordre foreldrene til å lese faglitteratur om dette emnet, slik at de kan bli mer bevisst».

4.4.2. Hva kan være utfordrende?

Den ene intervjupersonen sier at hun opplever at foreldrene har vanskelig for å definere tiltak de kan bruke hjemme. Derfor har tiltakene ofte kommet fra barnehagen. En av grunnene til dette er ifølge denne personen at foreldrene ikke er forberedt eller informert i forkant av samtalen. Foreldrene vet gjerne ikke hva stafettlogg er, og får «hakeslepp» når barnehagen legger frem oppfordring om å starte stafettlogg. En intervjuperson sier det slik: «min opplevelse er at stafettloggen ikke er et trygt verktøy for foreldrene å bruke». Det blir i denne sammenhengen referert til at foreldre har spurt barnehagelæreren: «mener du dette er omsorgssvikt?». En annen intervjuperson, som sier at foreldre mange ganger er usikre i utformingen av tiltak. Dette medfører at det er barnehagen som kommer med forslag om hva foreldrene kan prøve ut hjemme. Hxn tror at foreldrene tenker for avansert, og at de opplever det som trygt med råd og tips fra barnehagen. En tredje intervjuperson uttaler at hxn har opplevd at foreldre ikke er delaktige i det hele tatt, og at dette handler om for lav interesse for stafettloggen. Stafettloggen blir ikke prioritert, og det kan virke som om foreldrene synes det er tidkrevende å logge seg inn. En av intervjupersonene sier at foreldrene ikke kjenner til BTI-modellen: «Når jeg tar det opp, føler jeg at de ikke er med på den biten». Videre blir det påpekt at foreldre noen ganger svarer det de tror barnehagen vil høre, og at når foreldre deltar på evaluering av mål, «har det som regel gått bra». En informant peker også på at det å kommunisere via stafettlogg kan være utfordrende: «Stafettloggen er ikke en god kommunikasjonsform mellom hjem og barnehage. Det er bedre med dialog og verbal kommunikasjon».

Samtidig har personen opplevd at foreldrene motsier seg tiltak hjemme, og at det kan være utfordrende. Intervjupersonen sier videre at man heller ikke kan vite i hvilken grad foreldrene følger opp tiltakene hjemme, og at foreldre i slike tilfeller prøver å skjule dette. Dette støttes av en annen person, som sier at hxn prøver å få foreldrene til å reflektere ved å spørre hva de tenker kan være lurt. Noen ganger kommer foreldrene med forslag, andre ganger må barnehagen lage tiltak. En intervjuperson sier at hun har opplevd at styreren har informert foreldre om viktigheten av å følge opp tiltak og at det er barnehagens plikt til å melde ifra til barnevernet dersom det blir vurdert som nødvendig.

En av intervjupersonene er likevel av den oppfatning at alle foreldre gjør så godt de kan, men at det skjer at foreldre ikke klarer å følge opp tiltak fra barnehagen. En av intervjupersonene sier imidlertid at barnehagelærerne må være mer konkrete. Det er de som ofte sitter med mest kunnskap, og at de noen ganger kan tenke at foreldrene også besitter den samme kunnskapen. Slik er det nødvendigvis ikke. I slike tilfeller gir barnehagen i praksis foreldrene en oppgave de ikke har forutsetninger for å mestre, og intervjupersonen påpeker at hxn i slike tilfeller mener man skal knytte til andre instanser, og nevner foreldreveiledning som et eksempel. En av intervjupersonene sier at det er vanskelig å vite hvor denne grensen går. Når foreldre ikke følger opp tiltak rundt barnet, kan det være vanskelig å vurdere om foreldre fraskriver seg ansvar eller om det handler om andre ting. Når skal man melde ifra til barnevernet og når skal man foreslå foreldreveiledning som et tiltak? Og hva hvis foreldrene ikke ønsker foreldreveiledning?

Ifølge en annen intervjuperson kommer ikke foreldrene selv til barnehagen og sier at de sliter med omsorgen. Det er barnehagelærerens og andre ansatte i barnehagen som må ta tak i eventuelle bekymringer, og legge frem observasjoner og tanker rundt foreldrenes omsorgsevner. En av intervjupersonene sier at hxn har for lite kompetanse i å snakke med foreldre om vanskelige hjemmeforhold. Man er redd for å «trø feil», si noe som ikke stemmer og å gjøre «det verre». Personen peker på ulike grunner til at kompetansen er for lav. Hun mener hun har for lite trening i dette, samtidig som at alle familier er forskjellige. Man har ingen fasit å følge. Dette blir støttet av en annen intervjuperson, som påpeker at det er vanskelig å ta opp bekymring knyttet til foreldrenes omsorgsevne på en foreldresamtale. Hxn understreker at det er vanskelig å være direkte fordi mange foreldre låser seg i slike tilfeller og at det dermed kan gå utover barnet. Videre sier hxn at man dermed har satt seg selv ute av posisjon til å samarbeide videre, og at det i verste fall kan skje at foreldrene tar barnet ut av barnehagen. En intervjuperson er tydelig på at hxn savner mer opplæring fra utdanningen sin når det kommer

til slike samtaler, men påpeker likevel at det er god trening å utføre de i praksis. Man blir ikke utlært likevel, og selv med god erfaring kan man ikke vite hva man møter på neste samtale. Dette blir støttet av andre intervjupersoner, som også sier at kompetansen i å ha slike samtaler er for dårlig.

4.4.2.1. Utfordringer ved undringssamtalen

En intervjuperson trekker frem noen utfordringer knyttet til undringssamtalen. En uro eller bekymring skal være utgangspunkt for undringssamtalen, men sier at det i noen tilfeller kan være vanskelig å definere denne uroen. Barn kan ha en adferd som består av for eksempel mye sinne og frustrasjon, og noen ganger må man tenke bak denne adferden for å forstå hva det dreier seg om. Når det er mistanke om at foreldre utsetter barn for omsorgssvikt, gir intervjupersonene uttrykk for at det er vanskelig å drøfte e slik mistanke med foreldre og at man har for lite kunnskap i det som kan defineres som den vanskelige samtalen.

Flere av intervjupersonene opplever foreldrenes reaksjoner som varierende. Noen foreldre har en tendens til å bagatellisere det som barnehagen legger frem som en utfordring, og det er vanskelig å «se sitt barn fra utsiden». Dessuten sier en av personene at hxn har opplevd at foreldre sier de føler seg mislykket som foreldre. En annen person har samme formening rundt dette, og sier at hxn har opplevd motstand i form at foreldre har vist negative følelser, for eksempel avsky. Intervjupersonen legger til at det kan være flere grunner til slike følelser, blant annet at foreldrene føler seg truffet eller at hxn som pedagog har lagt problemet feil fram. Motstand kan også handle om at foreldrene ikke ser alvoret i situasjonen. En annen intervjuperson sier at noen foreldre kan bli veldig stille, nervøse eller lei seg.

4.4.2.2. Funn knyttet til bemanningsnorm

Bemanning blir også nevnt som en utfordring. PPT og barnevern forventer at pedagogene skal utføre mange oppgaver, mens pedagogene opplever at man kommer til kort med barnehages grunnbemanning. Det blir pekt på at det bør settes inn ekstra ressurser på avdelingen for å bedre ivareta kravet om tidlig innsats. Flere informanter nevner også at åpningstid og pedagogenes ubundne tid påvirker bemanningen. Få personer tilstede sammen med barna gjør det vanskelig å være tett på alle barna og å følge opp sårbare barn. «Vi klarer ikke å gjennomføre mål og tiltak

fordi bemanningen er for lav». Dette støttes av en annen informant som også peker på utfordringer i forhold til PPT's forventninger til at barnehagelæreren skal ivareta oppfølging av utsatte barn: «Tidlig innsats krever økt bemanning og for å sikre tidlig innsats, burde det blitt ansatt flere ressurser i barnehagen: «vi kunne trengt flere voksne i barnehagen som kunne vært en tidlig innsats». Dette støttes av en annen intervjuperson: «jeg skulle ønske at det var en ekstra voksen på avdelingen». Denne personen understreker også at jo flere stafettlogger man har, dess flere møter er man på, og at man til tider kan være mye borte fra avdelingen. Hxn legger til at møtene gjerne varer en stund også, spesielt hvis man er på nivå to eller tre.

4.5. Oppsummering av datamaterialet

Problemstillingen min er todelt. Første del dreier seg om hvordan barnehagelærerne erfarer implementeringen av BTI-modellen i barnehagen, mens andre del konsentrerer seg om hvordan kjernekomponentene er tatt i bruk ved mistanke om at barn utsettes for omsorgssvikt. Derfor blir delene oppsummert hver for seg.

4.5.1. Del 1

En implementeringsprosess består av tre faser, og jeg skal forsøke å plassere funn i aktuelle faser. Videreføringsfasen blir ikke prioritert, da jeg anser BTI-modellen som en implementering som ikke er ferdig på nåværende tidspunkt. **Barnehagelæreres erfaringer knyttet til initieringsfasen:** Kommunen har et stort trykk på opplæring av barnehagelærere, og legger opp til kurs i stafettloggen. Disse kursene oppleves som misbruk av tid og ressurser og barnehagelærerne mener at de lærer best av å øve på dette selv. I tillegg opplever barnehagelærere lav kompetanse på samarbeid med foreldre som bekymrer, og i forhold til den vanskelige samtalen. Det kan tyde på et behov for kompetanseheving også innenfor andre områder enn stafettloggen. **Barnehagelæreres erfaringer knyttet til implementeringsfasen:** Stafettloggen er en kjernekomponent og dermed hovedinnholdet i implementeringen. Stafettlogg innebærer tett kontakt med foreldrene, og barnehagelærere peker på undringssamtale og lav terskel for å ta kontakt. Dette tyder på at implementeringen handler om holdninger hos barnehagelæreren, og andre ansatte i barnehagen. Blant annet sier stafettloggen at man skal ta tak i uro og drøfte denne med nærmeste leder, som igjen skal involvere foreldre

i barnehagens tanker og observasjoner. Stafettloggen blir brukt for alle typer utfordringer knyttet til ulike sider ved barns utvikling.

4.5.2. Del 2

I dette avsnittet skal jeg oppsummere hvordan kjernekomponenter er tatt i bruk ved mistanke om omsorgssvikt. Kjernekomponenter som er mest fremtredende i studien er foreldreinvolvering, mens siden tverrfaglig samarbeid og tidlig innsats viktige målsetting ved bruk av BTI-modellen, belyser jeg mine funn også knyttet til disse. **Foreldreinvolvering:** Barnehagelæreren må skape en god relasjon til foreldre og fremme verdier som ærlighet og åpenhet. Det er vanskelig å drøfte mistanke om omsorgssvikt med foreldre, og foreldre reagerer forskjellig. Barnehagen informerer foreldre på ulike måter, både på felles foreldremøter og oppstartsamtaler. Likevel har mange foreldre lite kjennskap til BTI-modellen, og særlig på småbarnsavdelingen blir stafettloggen lite brukt.

Tidlig innsats: Det er viktig å ha en lav terskel for å ta kontakt med foreldre når man kjenner på en bekymring. Det kalles inn til undringssamtale, og barnehagelæreren ønsker å forme tiltak sammen med foreldre på et tidligst mulig tidspunkt. Det ser ut til at det er barnehagen som kommer med forslag til tiltak og at mange foreldre er lite delaktige. Det er også vanskelig å vite om foreldrene følger opp tiltak hjemme. Bemanning er en utfordring, og barnehagelærere etterlyser mer ressurser til å følge opp utsatte barn.

Det tverrfaglige samarbeidet: Ingen av intervjupersonene beskriver det komplekse samarbeidet der flere tjenester samarbeider rundt barn som er utsatt for omsorgssvikt. Det kan se ut som at det tverrfaglige samarbeidet sentrerer rundt anonyme telefonsamtaler, og at barnehagelærere har liten erfaring med et tverrfaglig samarbeid på nivå 2 eller 3.

5. Drøfting

I drøftingskapittelet skal jeg se nærmere på hovedfunn og drøfte disse inn mot problemstilling og teori. I problemstillingen min ønsker jeg å få svar på to spørsmål: 1) hvordan barnehagelærere erfarer implementeringen av BTI og 2) hvordan kjernekomponentene er tatt i bruk når barnehagen er bekymret for et barns omsorgssituasjon.

5.1. Oppstartsfasen av BTI

BTI har til hensikt å øke kvaliteten i arbeidet med utsatte barn og foreldre, og er i dag tatt i bruk av kommuner over hele landet. Det er en nasjonal satsing, men den enkelte kommune har ansvar for at BTI blir implementert i ulike barnehager i kommunen. Implementeringsarbeid har til hensikt å forbedre praksis (Ertesvåg og Roland, 2013) og en implementeringsprosess består av ulike faser (Miles mfl. 1987). Initieringsfasen er den første fasen og handler om å forberede personalet på den endringen som skal skje. Et av mine funn viser at initieringsfasen av BTI i stor grad handlet om opplæring i å starte stafettlogg, og at denne opplæringen ble gitt i form av kurs fra kommunen.

5.1.1. Med skråblikk på stafettloggen

Kursdeltakerne fikk fiktive barn man kunne øve seg på, og ble på denne måten kjent med hvordan en stafettlogg kunne opprettes og brukes etter at det har oppstått en undring knyttet til et barn. Sett i lys av at stafettloggen ble gitt mye oppmerksomhet i oppstartsfasen av BTI, kan det tenkes at stafettlogg ble definert som en kjernekomponent i implementeringsprosessen. Fixsen sier at det er kjernekomponentene som skal overføres til barnehagen, og at det må være tydelig for alle som skal delta i implementeringsprosessen hva som er kjernekomponentene (Roland og Ertesvåg, 2018). Samtidig kan man lese i handlingsveiledere at BTI i stor grad handler om foreldreinvolvering, tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid, og at det derfor kan være mer naturlig å se på for eksempel foreldreinvolvering som en kjernekomponent og stafettlogg som et verktøy som kan styrke foreldresamarbeidet. Min studie tyder på at det er det motsatte som har skjedd: barnehagelærere erfarer stafettloggen som hovedinnholdet i implementeringen og ble derfor gitt opplæring i denne.

En bakdel med at stafettlogg er en kjernekomponent, er at barnehagen i verste fall ikke kan ta i bruk det de er gitt opplæring i. For at barnehagelæreren skal opprette stafettlogg, må foreldrene gi skriftlig samtykke, noe som i praksis kan bety det ikke blir opprettet stafettlogger. Mine funn tyder på at foreldrene er lite kjent med BTI-modellen og at det ikke er alle som får med seg informasjon som blir gitt av barnehagen, noe som kan forsterke negativ innstilling og frykt for hva dette er. Min studie kan også indikere at stort fokus på stafettloggens digitale side, kan ha skapt mindre fokus på andre kjernekomponenter innenfor BTI-modellen, som for eksempel tidlig innsats og opplæring i den vanskelige samtalen. Funn i mitt materiale tyder på at barnehagelærerne synes det er vanskelig å drøfte mistanke om omsorgssvikt med foreldre, og det kan være nærliggende å tro at kurs i dette temaet kunne vært nyttig før BTI-modellen ble tatt i bruk.

BTI-modellen er en top-down implementering og det er kommunen som legger føringer for hvilke kjernekomponenter som skal implementeres til barnehagen. Bakgrunnen for valg av kjernekomponent kommer ikke frem i min studie, men det er stadig større krav om at barnehager skal følge endringer i samfunnet (Kunnskapsdepartementet 2017). Stafettloggen er et nytt verktøy, og kan kanskje sees på en konkret endring, mens tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid ikke er ukjente begreper for barnehagelæreren og andre ansatte i barnehagen. De fleste kommuner har mest sannsynlig rutiner rundt dette på plass fra før, og som dermed skal være implementert og videreført til praksis ute i barnehagene. Samtidig kan funn tyde på ulik praksis ute i barnehagene, og at det dermed kan være vanskelig for kommunen å avgjøre hvilke kjernekomponenter som skal være mest fremtredende.

Min studie viser at opplæring i stor grad handlet om trening på blant annet digitale ferdigheter i forhold til stafettloggen. Stafettloggen eksisterer uansett som en del av BTI-modellen og kommunen kan gjerne ikke forvente at barnehagelærerne skal ta den i bruk uten opplæring. Dessuten viser funn i min undersøkelse at implementering av BTI-modellen eksempelvis stafettloggen har ført til en holdning om å være tettere på foreldrene. Det å være tett på foreldrene kan medføre at prinsippet om tidlig innsats bedre ivaretas og at man kommer tidlig i gang med tiltak rundt barnet. Sett i lys av dette kan stafettloggen fungere som et supplement til det som allerede er implementert og tatt i bruk ved tidligere anledninger.

5.1.2. Informasjon til foreldrene

Det er viktig at barnehagen gir nødvendig informasjon og legger opp til et godt samarbeid før det oppstår utfordringer (Drugli og Onsøyen, 2010). Informasjon til foreldrene er på mange måter en viktig del av initieringsfasen og de fleste intervjupersonene bruker begrepet «i fredstid». Det betyr at barnehagelærere legger opp til en praksis som er i tråd med det som Drugli og Onsøyen sier: man bør informere foreldrene om barnehagens arbeidsmåter før eventuelle problemer oppstår. Felles foreldremøter er en arena mange velger for å gi informasjon om hva BTI er og hvordan den kan brukes i barnehagen, ofte i starten av barnehageåret. En fordel med dette, kan være at alle foreldre får lik informasjon, og mulighet til å stille spørsmål. På den annen side er det mange barn som starter i barnehagen senere på året, og dermed ikke deltar på dette foreldremøtet. Hvis barnehagen ikke har gode rutiner for å gi informasjon til denne gruppen, går foreldrene glipp av nødvendig informasjon. En annen svakhet med å bruke felles foreldremøte som arena for informasjon, er hvis foreldre ikke stiller på dette møtet. Da er det en fordel hvis barnehagen har rutiner som sikrer at dette blir ivaretatt uavhengig om man er på disse møtene eller ikke, for eksempel informasjon på individuelle foreldresamtaler.

Samtidig finnes det ikke fasitsvar på hvordan en slik informasjon skal gis. Mye avhenger gjerne av egenskaper hos barnehagelæreren og foreldrene. Barnehagelærere må bruke skjønn i arbeidet sitt (Børhaug og Moen, 2014), og ta vurderinger ut ifra den enkelte situasjon. Flere funn peker på at foreldrene ikke er interessert i å sette seg inn i BTI-modellen før den eventuelt angår deres barn. Dersom foreldrene ikke har hørt om BTI-modellen overhode må gjerne barnehagelæreren gi en mer detaljert informasjon enn i de tilfeller foreldrene er mer kjent med modellen.

5.1.3. Hvilken informasjon blir gitt til foreldrene?

Intervjupersonene i min undersøkelse legger vekt på at det må skapes gode relasjoner til foreldrene for å få til et fruktbart foreldresamarbeid. God informasjon om barnehagens rutiner kan bidra til at foreldrene blir trygge på barnehagen og utvikler en tillit til at barnehagelæreren vil det beste for barnet. I BTI's handlingsveiledere finnes det ulike maler og sjekklister, som foreldre kan få tilgang til ved å gå inn på kommunens offentlige nettside. Dermed kan foreldre selv orientere seg om hva som finnes av informasjon og verktøy. Min studie peker på at foreldre

ikke er særlig oppdatert på BTI's handlingsveiledere og har liten interesse for å sette seg inn i modellen. Dersom barnehagene har gitt mangelfull informasjon, kan det være en årsak. Det kan være en fordel at barnehagene oppfordrer foreldrene til å sette seg godt inn i verktøyet, eller legge opp til møter der man går igjennom noen av sjekklistene i fellesskap. Barnehagen kan vise til de verktøy og arbeidsmåter som kan tas i bruk ved behov, og på den måten forberede foreldrene på ulike situasjoner. På den annen side kan det være unaturlig og stigmatiserende å gå igjennom skjema for avvikende foreldreadferd *med* foreldrene. Man kan risikere at foreldrene føler seg observert og uglesett av barnehagen, og noen kan oppfatte det slik at barnehagen leter etter feil hos foreldrene. Dette kan igjen skape en mur mellom barnehagelærere og foreldre, og det kan bli ekstra krevende å legge frem en eventuell bekymring ved et senere tidspunkt. Barnehagens tillit kan bli svekket og det fremtidige samarbeidet står i fare for å utvikle seg i negativ retning.

Det er et ledelsesansvar å sørge for god informasjon til foreldrene. Transaksjonsledelse handler om administrative oppgaver og å skape effektivitet i organisasjonen (Ertesvåg og Roland, 2013). Det kan gjerne være effektivt at foreldre er forberedt på ulike situasjoner som kan oppstå, og vet hvilke tiltak som kan settes i gang ved behov. Min undersøkelse viser at man også skal ha en lav terskel for å ta en telefonsamtale, gjerne samme dag eller samme uke som det har skjedd noe. Det kan være effektivt på den måten at man tidlig får en dialog med foreldrene, og at foreldresamtaler i ettertid dermed kan brukes på det som gagnar barnet. Samtidig fremhever en av mine intervjupersoner at de daglige samtalene om «små ting», er med på å styrke relasjonen. I disse situasjonene skal man ifølge intervjupersoner ikke ta opp noe negativt, men snakke om «løst og fast».

Et markant funn i min undersøkelse er som nevnt at foreldrene må få informasjon om BTI-modellen i fredstid. «Slik gjør vi det hos oss» er ifølge funn en foretrukken måte å gå frem på. Da er sannsynligheten stor for at foreldre oppfatter dette som generell informasjon om barnehagens rutiner, slik det gjerne var tenkt. På den annen side vil kanskje noen foreldre ta dette personlig og tenke at barnehagen allerede er på vakt. Dessuten er det mye som kanskje er vanskelig å informere om i fredstid eller informere om i det hele tatt. Foreldre som for eksempel er rammet av en psykisk lidelse, stiller gjerne ikke opp på foreldremøter eller samtaler, eller er mottakelige for en eventuell skriftlig informasjon.

5.2. Hva har barnehagen implementert?

BTI er en nasjonal satsing og består av flere elementer som skal ha til hensikt å øke kvaliteten på arbeidet med barn og familier det er knyttet en bekymring til. Tidlig innsats, tverrfaglig samarbeid og foreldreinvolvering er eksempler på kjernekomponenter mange kommuner velger å ta i bruk, samtidig som stafettloggen et verktøy man kan benytte seg av dersom foreldrene samtykker. Min undersøkelse viser stafettlogg er svært sentralt når BTI-modellen skal implementeres til barnehagen. Flere av mine intervjupersoner sier også at oppstart av stafettlogg ofte betyr lav terskel for å ta kontakt med foreldre, gjerne i form av en undringssamtale. Før var det mer vanlig med en «vente og se»- holdning når man ble bekymret for et barn, en holdning som nå blir utfordret av tidlig innsats og lav terskel for kontakt. Samtidig betyr ikke implementering av BTI nødvendigvis at man skal tilføre noe nytt (Drangholt). Det handler om visualisering og strukturering av eksisterende rutiner og arbeidsmåter, noe som kan gjøre det vanskelig å se hva som faktisk er implementert, og hva som er den største forskjellen før og etter BTI-modellen ble tatt i bruk. Stafettloggen er imidlertid noe nytt, noe som kan være en forklaring på hvorfor stafettloggen blir fremhevet i den grad den blir. Hvis dette er tilfelle, kan dette oppleves som noe motstridene når hensikten med BTI er visualisering av det som allerede finnes av verktøy. En fordel er likevel at mye muligens er på plass i barnehagen fra før, og at barnehagelæreren dermed ikke ser på BTI som noe nytt.

5.2.1. Individuell trening og kollektiv læring

Trening er en avgjørende faktor for å lykkes med implementeringsarbeidet, og Fixsen sier at man må øve på å ta i bruk kjernekomponentene (Roland og Ertesvåg, 2018). Hvis stafettlogg er en kjernekomponent, kan gjerne trening dreie seg om oppstart og bruk av stafettlogg, eller trening på digitale ferdigheter. Dette støttes av funn i min undersøkelse, som fremhever at en opplæringsstrategi i BTI's initieringsfase i stor grad dreide seg om å øve seg på «falske» stafettlogger.

Når barnehagelæreren derimot begynner å opprette «ekte» stafettlogger og får rutiner på å involvere foreldre, kan man kanskje si at treningen går over i en annen fase. Nå trenes det gjerne mer på gjennomføring av foreldresamtaler. Man må i mange tilfeller mest sannsynlig forholde seg til følelser, ulike personligheter og kanskje til og med motargumenter fra foreldrene, og

treningen handler nå gjerne mer om mellommenneskelige faktorer. Samtidig kan dette være vanskelig å trene på. Ingen situasjoner er like, og det som kan være fornuftig å gjøre i møte med noen foreldre, trenger ikke å gjelde ved andre anledninger. Mine funn peker dessuten på at foreldrenes reaksjoner er varierende. Man får uansett trent på hvordan man ordlegger seg i slike situasjoner og det er en fordel at man mest sannsynlig blir bedre kjent med seg selv og egne reaksjoner. Samtidig er det viktig at treningen blir knyttet til en mulighet for refleksjon, for det er først når man reflekterer over handlingsmønstrene våre at læring skjer (Mostad mfl., 2018).

5.2.1.1. Kollektiv læring- en styrke eller utfordring i BTI-arbeidet?

Kollektiv utvikling oppstår når barnehagelærerne deler erfaring med hverandre, og skaper kollektive refleksjoner basert på den enkeltes erfaringer (Irgens, 2010). Et funn peker på at det kan være vanskelig å kommunisere med foreldre der man er bekymret for foreldrenes omsorgsevne og at kompetansen til å gjennomføre slike samtaler er for dårlig. Et annet funn viser at det er viktig at barnehagen styrker den kollegiale kompetansen sin, gjerne i form av å snakke sammen om for eksempel hvordan man kan skape gode dialoger med foreldrene. Funnet peker også på at det er lettere å trene på gjennomføring av foreldresamtaler når man har konkrete episoder å referere til, når man tar utgangspunkt i egne opplevelser eller har gjort et godt forarbeid. Hvis styrer legger opp til at barnehagelærerne kan reflektere over handlingsmønstre, kan det styrke barnehagelærernes kollegiale kompetanse og felles forståelse for blant annet hva som ligger i et godt forarbeid. Hvis dette ikke blir prioritert, kan man derimot risikere ulik praksis i barnehagen.

Min undersøkelse peker på at avdelingsmøter og pedagogiske ledermøter er to arenaer for reflekterende møter mellom ansatte i barnehagen. Alle ansatte har et ansvar for å dele bekymring med nærmeste leder, mens det er barnehagelærerens ansvar å gjennomføre foreldresamtaler og ellers involvere foreldre i det man ser i barnehagen. Transformasjonsledelse handler om å drive frem et grunnleggende kollektivt ansvar og en forpliktelse for arbeidsoppgavene (Ertesvåg og Roland, 2013). BTI-modellen legger noen føringer for hvilken adferd man forventer av både barnehagelæreren og det øvrige personalet i barnehagen, og den kollektive utviklingen bør sentreres rundt adferden til ansatte i barnehagen, ikke rundt foreldrenes adferd. Det kan således skapes en kultur i barnehagen som underbygger en holdning om at ansatte må se seg selv innenfra i møte med foreldre som strever med å yte god omsorg. Funnet viser at foreldre er forskjellige, og det kan være vanskelig å skape en felles praksis som

skal gjelde «alle» foreldre. Hvis derimot den kollegiale utviklingen knyttes til de fire foreldrestilene eller generelle tegn på omsorgssvikt, kan det være styrkende i barnehagens arbeid med å øke kvaliteten i arbeidet med utsatte barn.

5.2.2. Den egentlige politikken blir formet i barnehagen

BTI kom på dagsordenen etter at helsetilsynet i 2008 gjennomførte tilsyn i 114 av landets kommuner, og avdekket avvik i arbeidet med tidlig intervensjon og samarbeid. Det ble bestemt fra nasjonalt hold at BTI skulle tas i bruk, mens den egentlige politikken blir formet i barnehagen (Hupe and Hill, 2007). Styreren har et overordnet ansvar, men det er barnehagelærerne som er tettest på foreldrene i hverdagen. Barnehagelærerne og foreldrene kan derfor sees på som brukere av BTI-modellen i praksis, uavhengig av om det blir opprettet stafettlogg eller ikke. Når man arbeider med mennesker, må man altså bruke skjønn (Børhaug og Moen, 2014), noe som kan bidra til at praksisen blir svært forskjellig, ikke bare fra barnehage til barnehage, men også innad i barnehagene. Det som er naturlig for en barnehagelærer å reagere på, trenger ikke gi mening for en annen. Å bruke skjønn betyr ikke å gjøre som man vil, men velge et av flere handlingsalternativer (Hupe and Hill, 2007). Ofte starter en mistanke eller en bekymring med en magesfølelse for at noe ikke stemmer. Man kan gjøre seg små observasjoner i hverdagen der man reagerer på for eksempel samspillet mellom en mor og et barn, eller man kan reagere på noe konkret et barn sier eller på andre måter sender signal om. En barnehagelærer som klarer å ta de riktige beslutningene om hva som kan være et riktig handlingsalternativ, kan gjerne lykkes med å sette inn tiltak i en tidlig fase av problemet. Tidlig innsats betyr å komme inn på et tidlig tidspunkt i barnets utvikling, før vanskene blir alvorlige (Bjørnsrud og Nilsen, 2012). På den annen side kan en feilvurdering føre til at familien ikke får den hjelpen man trenger. BTI legger opp til at man skal ta tak i uroen med en gang den oppstår, både ved å snakke med nærmeste leder og å involvere foreldrene. Min studie tyder på stafettlogg bidrar til en lavere terskel for å ta kontakt og involvere foreldre i eventuelle bekymringer som oppstår, noe som kan være en fordel med tanke på tidlig innsats. Samtidig opplever barnehagelærere at de ikke er kompetent nok i arbeidet med barn som er utsatt for omsorgssvikt. Det kan føre til at uro for et barn vurderes forskjellig fra person til person, og at noen barn ikke fanges på grunn av barnehageansattes manglende evne til å identifisere omsorgssvikt.

5.2.3. Hvordan forstå begrepet «bekymring»?

Det er et funn i min undersøkelse at stafettloggen blir prioritert som en kjernekomponent og at mange oppretter stafettlogg uavhengig av hva utfordringen rundt barnet er. Det blir blant annet sagt at det opprettes stafettlogg ikke bare er når man er bekymret for omsorgen, men også i forhold til andre mål. En av intervjupersonene bruker begrepet «trygge» og «synlige» utfordringer, og refererer til for eksempel utfordringer knyttet til et barns språkutvikling. Det kan godt tenkes at det oppleves lettere for barnehagelærerne å drøfte språkstimulerende tiltak med foreldrene, enn å innkalle til et møte der man skal legge fram en mistanke om at barnet er utsatt for omsorgssvikt. Hovedhensikten med BTI fra nasjonalt hold er at BTI skal øke kvaliteten i arbeidet rundt utsatte barn, og ifølge forebygging.no betyr *undring* at man har gjort en observasjon som leder til spørsmål vedrørende barnets helse, trivsel eller livssituasjon. Hvis man ser på stafettloggen i lys av dette, kan det være vanskelig å forsvare at man oppretter stafettlogger som for eksempel har til hensikt å systematisere innsatsen og tverrfaglig samarbeid rundt *språkarbeid*. Da er det i tilfelle noen som mener at barn som trenger språkstimulerende tiltak er utsatt. Utsatt for hva? Barnet trenger ikke vise tegn til dårlig helse eller mistriivsel på grunn av forsinket språkutvikling. Hvis barnet har en forsinket språkutvikling som følge av forsømmende foreldre (Skeie, 2015) eller manglende oppfølging i hjemmet, er det uansett ikke språkutviklingen som er hovedutfordringen, men foreldrenes evne til å ivareta behov hos barnet. I slike tilfeller vil det være en stor fordel om barnehagelæreren setter inn tiltak for det egentlige problemet, og ikke kamuflerer bekymringen med manglende språkutvikling. Samtidig må man ta tak i utfordringer ved alle sider av et barns utvikling, og sette inn nødvendige tiltak. Spørsmålet er om hele spekteret med utfordringer skal dokumenteres med stafettlogg, eller om den er forbeholdt det som dreier seg om arbeidet med utsatte barn og familier. Det kan se ut som om barnehagelærere former sin egen politikk (Hupe and Hill, 2007). Det som fungerer best i hverdagen, er det som blir praktisert. Min studie kan tyde på at barnehagelærere erfarer foreldresamarbeidet lettere når det dreier seg om for eksempel språklige utfordringer, enn når det er har oppstått en mistanke om omsorgssvikt.

5.2.3.1. Hvordan kan bemanning virke inn på stafettloggarbeid?

Det kan selvsagt være mange fordeler med å opprette stafettlogger for «alle typer» utfordringer. Stafettlogg bidrar gjerne til å koordinere innsats for enkeltbarn og at foreldre lettere kan

medvirke i prosessen rundt barnet. På den annen side er stafettloggarbeid tidkrevende og gjør at barnehagelæreren i mange tilfeller er mer borte fra avdelingen i forbindelse med oppfølgingssamtaler med foreldrene og loggføring av nye tiltak. Funn i min studie peker på at bemanningen i barnehagen er sårbar på flere områder. Stafettloggarbeid medfører et økt behov for foreldresamtaler, og merarbeid både for barnehagelæreren og de øvrige ansatte på avdelingen. Barnehagelæreren er den personen som fra før gjerne er mest borte fra avdelingen (Lundestad, 2012), noe som også er et argument mot flere stafettlogger. Samtidig innebærer stafettlogger iverksetting av tiltak, noe som gjør at det er en fordel at barnehagelæreren er til stede sammen med barna og personalet sitt, både for å veilede andre og å observere nytteverdien av tiltakene.

Det er viktig at barnehagen er tilstrekkelig bemannet (Thoresen, 2015) og de voksne er helt avgjørende for et godt barnehagetilbud. ⁸Bemanningsnormen sier at det skal være en ansatt pr seks/tre barn, mens pedagognormen krever en pedagog pr 14/7 barn. En utfordring knyttet til bemanningspolitikken er at bemanningsnormen bare gjelder i kjernetiden, noe som betyr at det store deler av dagen er færre voksne tilgjengelig for barna likevel. Det å organisere dagen på best mulig måte for barna med den bemanningen en til enhver tid har å forholde seg til, er en utfordring i mange barnehager.

Funn peker også på at det kan være en utfordring med flere pedagoger på en avdeling. Når man vet at pedagogene nesten har en time kortere arbeidstid på avdelingen pr dag, betyr det at bemanningen blir enda lavere. Jo flere pedagoger, dess lavere bemanning. Dette kan for mange oppleves som et stort paradoks, da kvaliteten på barnehagelæreren utgjør kvaliteten på barnehagen (Thoresen, 2015). Samtidig blir det kanskje særlig viktig å få til en kollektiv yrkesutførelse, slik at beste praksis blir ivaretatt også når pedagogene ikke er tilgjengelig på avdelingen. I denne sammenhengen kan kollektiv læring bety felles forståelse for hva som kan være tegn på omsorgssvikt og felles forståelse for prinsippet i BTI om at man alltid skal drøfte en eventuell uro med nærmeste leder.

⁸ Deler av teksten i de to neste avsnittene er hentet fra egen eksamensoppgave i kurs SA6-410, politikk, styring og endring høst 2019.

5.3. Betydningen av god ledelse i implementeringsarbeid

Ledelse blir sett på som en prosess der hensikten er å gi inspirasjon og påvirkning gjennom klare kollektive mål for organisasjonen (Ertesvåg og Roland, 2013). Det er et styreransvar å sette i gang, organisere og lede utviklingsarbeidet gjennom å støtte, motivere og gi arbeidet retning. Styrer kan la seg inspirere av ulike former for ledelse, som for eksempel transformasjonsledelse (drive frem et grunnleggende kollektivt ansvar) og transaksjonsledelse (administrative oppgaver som spiller på interesse hos ansatte) (Ertesvåg og Roland, 2013).

Ledelsen i barnehagen er styrer og barnehagelærere. Styreren har det øverste ansvaret, mens barnehagelærerne har lederansvar på avdelingene. Funnene mine viser at mange barnehager velger å utnevne en ressursperson i BTI-arbeidet, som skal bistå styreren i å lede utviklingsarbeidet. En slik ressursperson bør ha interesse for BTI og de ulike oppgavene som knyttes til BTI-modellen. Eksempler på slike oppgaver kan være å lede foreldremøter, delta på foreldresamtaler eller bistå andre barnehagelærere med oppstart og utforming av stafettlogg. Interesse og motivasjon for oppgavene kan bidra til økt effektivitet i organisasjonen, og det kan gjerne tenkes at ressurspersonen er en viktig rollemodell for andre ansatte. Dersom styreren og ressurspersonen er negativt innstilt på endringer, kan det kanskje smitte over på andre. Da kan det også være vanskelig å skape et kollektivt ansvar for det som skal gjøres. Kollektivt ansvar for oppgaver som gjør seg gjeldene gjennom et BTI-arbeid, kan være flere. Men når det er mistanke om omsorgssvikt, handler det gjerne i stor grad om å vite hva man skal gjøre når man først kjenner på en bekymring eller opplever konkrete episoder man reagerer på. Her har alle i personalgruppen et viktig ansvar, ikke bare barnehagelærerne. Styrer må derfor ha stort fokus på å sikre at hele personalgruppen har felles forståelse for rutiner som skal tas i bruk når det oppstår mistanke om omsorgssvikt. Det mest effektive for å sikre dette er kanskje å informere personalet, og etterspørre og følge opp informasjonen som er gitt. Det intersubjektive perspektivet handler om graden av felles forståelse i en personalgruppe (Børresen 2013), og når ledelsen i barnehagen sikrer at det intersubjektive perspektivet er størst mulig, kan man gjerne si at barnehagen har god felles forståelse for det arbeidet som skal gjøres.

Det er flere områder man kan ta utgangspunkt i arbeidet med å sikre felles forståelse, og ledelsen må være bevisst på behovet i egen barnehage. Har man lite kjennskap til BTI-modellen i sin helhet, må man kanskje skape felles forståelse for målsettinger og kjernekomponentene i BTI, mens andre kanskje må jobbe systematisk med implementeringsteori dersom det ikke er gjort

før. Fixsen sin modell for implementering kan med fordel brukes i en personalgruppe for å gi god oversikt over hva som skal implementeres og hvordan det skal gjøres. Tydelige kjernekomponenter er en forutsetning for å lykkes (Fixsen), og dersom ledelsen får på plass et godt teoretisk grunnlag i personalgruppen, har man sannsynligvis gode forutsetninger.

Samtidig kan det være en fordel å sørge for fellesforståelse i forhold til alle deler av BTI-modellen. Et markant funn i min studie peker på at undringssamtalen er viktig, og et eksempel på et område som barnehagelærere dele erfaringer rundt. Et funn peker på at det er ulik praksis fra barnehage til barnehage, noe som kan tyde på at kommunen ikke har lagt noen føringer for hvordan denne samtalen skal foregå i praksis. Da må gjerne barnehagen sørge for kompetanseheving og felles praksis selv. Et annet funn peker på at foreldrene ikke har satt seg inn i BTI-modellen og vet gjerne derfor ikke hva som er hensikten med denne. Samtidig understreker mine funn at et positivt foreldresamarbeid bærer preg av en god relasjon til foreldrene, og at åpenhet og ærlighet er viktige verdier. Dette støttes av Nordhaug, som sier at dersom relasjonen er god, vet foreldrene at barnehagen er opptatt av at de som foreldre er viktige (Nordhaug, 2018). Hvis barnehagelæreren kommer med beskyldninger til foreldrene i stedet for å undre seg, kan det tenkes at foreldrene går i forsvar og man har et dårlig utgangspunkt for det videre samarbeidet.

5.3.1. Barnehagens delingskultur

Utviklingshjulet til Irgens er en modell for spenningsforholdet mellom drift og utvikling, og illustrerer hvordan man kan skape felles læring i en organisasjon (Irgens, 2010). Eksempel på en driftsoppgave kan være oppstart av stafettlogg, mens utvikling kan bety at barnehagelærere deler erfaringer og lærer av hverandre. Læring er en prosess der mennesker og organisasjoner tilegner seg ny kunnskap, og endrer sin adferd (Jacobsen og Thorsvik, 2016). Ifølge Senge handler dette om å utvikle kapasiteten sin for å skape de resultatene de ønsker, og om at personer kontinuerlig lærer å se helheten sammen (Senge, 2004). Barnehagelærere etterlyser mer kompetanse i arbeidet med utsatte barn og familier.

En god delingskultur kan sees i sammenheng med barnehagelærernes evne til å metakommunisere (Børresen, 2013). Metakommunikasjon handler om å snakke om de prosessene man skal inn i eller om situasjoner man sannsynligvis kan møte på. Funn peker på

at ingen foreldre er like, og det kan være vanskelig for barnehagelærerne å forutse alle situasjonene man kan komme opp i. Men de barnehagelærerne som forbereder hverandre på nettopp dette, at foreldre er forskjellige og at det handler om en selv i møte med ulike foreldre, kan være bedre rustet til foreldresamarbeid knyttet til barn man er bekymret for. BTI-verktøyet forteller i stor grad barnehagelærerne hva de skal gjøre dersom det oppstår en bekymring for et barn. Fellesskapstenkingen kan derfor sees i sammenheng med å skape dialog rundt det som ifølge BTI er en foretrukken handlingsrekke, og oppnå kollektiv læring på disse områdene, for eksempel i forhold til hvordan man etablerer kontakt med foreldrene i situasjoner der det har oppstått en bekymring.

Samtidig er mye avhengig av den enkeltes evne til å kommunisere med foreldrene og den enkeltes personlighet og reaksjonsmønstre. Intervjupersonene peker i denne sammenhengen på blant annet ærlighet og åpenhet som viktige verdier i kommunikasjon med foreldre. Dette er personlige egenskaper hos mennesker og kanskje vanskelig å skape en delingskultur rundt. Likevel kan man gi hverandre råd og veiledning, og trene på bestemte strategier og fremgangsmåter. Irgens sier at det individuell utvikling er en forutsetning å være en lærende organisasjon, men at det er først når man snakker sammen om det som skjer man oppnår kollektiv læring.

Det kan være en fordel at ledelsen er bevisst på hva slags delingskultur det legges opp til når BTI-arbeidet handler om mistanke om omsorgssvikt. Barnehagelæreren sitter gjerne på sensitive opplysninger, både i form av egne observasjoner og fra samtaler med barn og foreldre, og det er viktig at personvernet ivaretas. Man må derfor ikke snakke om enkeltpersoner som kan identifiseres av andre, eller behandle informasjon som andre ikke trenger. Dersom ledelsen likevel klarer å skape en sunn og lærerik delingskultur, kan det bidra til barnehagelærerne er i utvikling. En sunn delingskultur tar gjerne sikte på å reflektere over generelle tegn på omsorgssvikt eller hva som kan være gode spørsmål i en undringssamtale med foreldrene, i stedet for at man deler informasjon om enkeltbarn eller en spesifikk foreldresamtale man har hatt. Dette kan være en hårfin balansegang. Når Fixsen snakker om lojalitet, kan dette være et av flere områder denne kan måles.

5.4. Kommunikasjon med foreldre er sentralt i BTI-modellen

Min undersøkelse peker i retning av at stafettloggen blir sett på som en kjernekomponent, og det er derfor naturlig å se på hvordan denne er tatt i bruk når det er mistanke om omsorgssvikt. Oppstart av stafettlogg innebærer alltid at det opprettes en dialog med foreldrene der barnehagen legger frem behovet for å starte stafettlogg, og foreldreinvolvering kan dermed også sees på som en kjernekomponent. Den vanligste kommunikasjonsformen mellom foreldre og profesjonelle er møter og formelle samtaler, som oftest i regi av barnehagen (Drugli & Onsøien, 2010). Intervjupersonene løfter frem åpenhet, ærlighet, trygghet og tillit som viktige verdier i kommunikasjonen med foreldre, og at dette må gjelde begge veier. Dette støttes av Drugli og Onsøien som sier at barnehagelæreren ikke må unngå å si sannheten, formidle tydelig og sørge for at mottakeren oppfatter budskapet. Når man har mistanke om en eller annen form for omsorgssvikt, som ikke handler om vold og seksuelle overgrep, skal man ifølge BTI-modellen drøfte dette med nærmeste leder og straks involvere foreldrene i bekymringen. Da kaller man gjerne inn til et formelt møte, der hensikten ofte er å skape en dialog rundt det man tenker på, eller konkrete episoder man har opplevd i barnehagen. Et viktig funn i min studie understreker at barnehagelæreren må gjøre grundig forarbeid til slike møter, og gjerne ha med nedskrevne observasjoner.

En stor fordel med å være åpen og ærlig med foreldrene, er at foreldrene vet hvilke tanker og observasjoner barnehagen har gjort seg. Dermed kan man oppleve at foreldrene føler seg respektert og får forsterket tillit til barnehagen. På den annen side kan man risikere at foreldrene føler seg angrepet og lite mottakelig for det barnehagen legger frem. I de situasjoner det dreier seg om foreldrenes omsorgsevne, og det er lite sannsynlig at foreldrene tar imot slike utspill uten å reagere med negative følelser eller handlinger. Funn peker på at foreldre kan reagerer negativt på barnehagens utspill. Dersom dette dreier seg om foreldre med lav intelligens og kognitive utfordringer (Kvelling, 2011), kan man kanskje ikke forvente at det å være ærlig gir et godt nok grunnlag for videre samarbeid. Man kan ikke vite hvordan foreldrene forstår det som blir sagt, eller ser sammenhengen mellom barnets utvikling og egen omsorgsevne. Man kan kanskje heller ikke forvente at foreldre med svake kognitive evner klarer å sette ord på egne utfordringer eller komme med forslag til hvilke tiltak man kan prøve ut hjemme for å styrke barnets utvikling. Samtidig kan denne foreldregruppen streve med å følge opp tiltak fra barnehagen. Dersom barnehagen ikke sikrer hjelp på en annen måte, for

eksempel foreldreveiledning eller støtte fra barnevernet, kan man risikere at barnet og familien ikke får den hjelpen de trenger.

Når det kommer til foreldresamtaler, er dette barnehagelæreren sitt ansvar og kan ikke velges vekk. Administrative oppgaver i barnehagen gir best effektivitet gjennom å spille på interessen til den enkelte (transaksjonsledelse), noe som kan være vanskelig og oppfylle i tilfeller der man skal legge frem en mistanke om omsorgssvikt for foreldrene. For det første er det sannsynligvis ingen som videre interessert i slike oppgaver. Man kjenner gjerne på et ubehag eller en redsel for å skade samarbeidet med foreldrene (Jonassen, 2016). For det andre viser min undersøkelse at det har vært lavt fokus på kompetanseheving knyttet til andre områder enn oppstart av stafettloggen. Det kan peke i retning mot at barnehagelærere har lav kompetanse på å utføre disse oppgavene, og at *det* også kan virke inn på en persons interesse for det som skal utføres.

Samtidig bør man trene på å skille forbigående utfordringer i en familie fra langvarige uheldige mønstre. En av intervjupersonene peker på at for eksempel sorg eller sykdom i en familie kan påvirke kvaliteten på omsorgen i en kortvarig periode. Dersom foreldre som opplever dette har en god og trygg relasjon til barnehagen, og har tillit til de ansatte, er sannsynligheten stor for at foreldrene er åpne med barnehagen overfor de utfordringene de står i, og at barnehagen kan være en støtte både for barnet og foreldrene. Men foreldre er forskjellige, og noen ønsker gjerne ikke å dele personlige hendelser med barnehagelæreren. Da kan man risikere at barnehagen blir bekymret for barnet og setter inn tiltak på feil grunnlag. Dersom barnehagelæreren har kompetanse på dette området og klarer å skille mellom hva som er forbigående «omsorgssvikt» og hva som er et langvarig mønster, er det stor sannsynlighet for at man finner gode tiltak for familien uansett, basert på individuelle behov og forutsetninger.

5.4.1. Foreldrenes rolle i utforming av tiltak

Bruk av stafettlogg betyr at man må drøfte tiltak sammen med foreldrene. Disse må sees i lys av bakgrunnen for bekymringen. Det kan være flere grunner til at foreldre utsetter barn for omsorgssvikt. Noen ganger kan det dreie seg om økonomisk, sosial eller kognitiv fattigdom (Kvelling, 2011), mens andre ganger er foreldre sårbare på grunn av psykiske lidelser eller lav grad av stimulering og emosjonell støtte (). Dette må barnehagelæreren må ta hensyn til i arbeidet med å utarbeide og sette i gang tiltak. Et funn i min undersøkelse peker mot at

foreldrene er lite delaktige i utforming av tiltak. Foreldrene har kanskje ikke god nok informasjon om hvordan et BTI-arbeid bør foregå, og tenker kanskje at dette ikke angår dem. Dersom styreren, ressursperson eller barnehagelærere har gitt mangelfull informasjon, må barnehagen ta dette på egen kappe. Det kan også tenkes at mangelfull informasjon kan forklares med at barnehagen internt har hatt for lite fokus på å skape en felles tilnærming til hvilke tiltak man tar i bruk når det er mistanke om omsorgssvikt. Når man skal drive med utviklingsarbeid, må man se helheten i organisasjonen (Senge, 2004). Dersom styreren i barnehagen legger opp refleksjoner rundt tiltak, kan det skape en trygghet hos barnehagelæreren som gjør det lettere å være i dialog med foreldre som strever med omsorgen for barnet. Da kan man ha et fremoverlent fokus og sette inn tiltak som har til hensikt å fremme en god utvikling hos barnet, samtidig som barnehagelæreren gjerne er en støtte for foreldrene. Personlig mestring handler om å utvikle en visjon og holde seg i en kreativ prosess (Senge, 2004), og dersom barnehagelæreren har et større fokus på tiltak enn på årsaken til problemet, kan barnehagen oppnå bedre resultater i form av et vellykket foreldresamarbeid.

5.4.2. Det tverrfaglige samarbeidet

Nivå 2 i BTI-modellen handler om at foreldre, barnehage og for eksempel barnevernet skal snakke sammen om hva som skal gjøres i forhold til utfordringen rundt barnet og familien, og hvem som har ansvaret for at dette skal skje. Nivå 3 beskriver det komplekse samarbeidet der tre eller flere tjenester samarbeider (Drangsholt). Det betyr at stafettloggarbeidet alltid starter med tiltak i egen tjeneste, uten at andre tjenester nødvendigvis er involvert. De fleste barnehager har også gjerne rutiner på plass i forhold til hvordan et samarbeid med andre instanser skal fungere. En slik rutine sier ofte noe om når barnehagen skal ta kontakt med barnevernet og hvordan dette kan gjøres. Hensynet til barna og deres familier og kvaliteten på tjenestene er det viktigste grunnlaget for et slikt samarbeid (Bjørhaug og Moen, 2014). I et tverrfaglig samarbeid kommer representanter fra ulike fag og instanser med bidrag som kan forsterke hverandre positivt, og et vellykket samarbeid er når man drar nytte av kunnskapsgrunnlaget til de ulike faggruppene (Bjørhaug og Moen, 2014). Intervjupersonene sier blant annet at de opplever samarbeidet med barnevernet som positivt og at «de har vært gode å støtte seg på». Det påpekes at barnevernet ønsker et samarbeid og at de er gode på å bidra inn i prosessen med å forme tiltak. Det er imidlertid ingen intervjupersoner som beskriver ett tverrfaglig samarbeid som bærer preg av en prosess på nivå to eller tre. Dette kan skyldes at intervjupersonene frykter at

andre kan kjenne igjen det som beskrives, eller at de faktisk ikke har opplevd et slik samarbeid i tilfeller det er mistanke om omsorgssvikt. Det kan også bety at barnehagelæreren er utrygg på modellen og ikke vet hvordan den kan tas i bruk på et høyere nivå enn nivå 0 og 1.

Noen kommunale handlingsveiledere sier at det tverrfaglige samarbeidet er en kjernekomponent. Dette fremkommer ikke i min studie. Selvsagt innebærer stafettloggarbeid på et eller annet tidspunkt at man samarbeider med andre tjenester, men disse prosessene blir ikke beskrevet av mine intervjupersoner. I følge Fixsen skal kjernekomponentene være tydelige for alle, og hvis det er slik at det tverrfaglige samarbeidet er en kjernekomponent, hadde jeg forventet at denne ble hyppigere nevnt i min studie. Kommuner som velger det tverrfaglige samarbeidet som en kjernekomponent, har gjerne også fokus på andre elementer i opplæringsfasen, som for eksempel en styrking av nettverksarbeid og deling av tverrfaglig kompetanse. Her kan fordelene være mange. Barnehagelæreren kan få økt kompetanse om blant annet å identifisere barn som er utsatt for omsorgssvikt, eller det kan skje en endring i kommunens rutiner når det gjelder disse barna. Dersom en slik endring dreier seg om at barnevernet blir med på drøftingssamtaler før utfordringene blir for store, kan det styrke kvaliteten i innsatsen rundt barnet. Barnevernet har gjerne større fagkunnskap og rikere erfaring med barn som er utsatt for omsorgssvikt, og kan dermed være en styrke i det videre samarbeidet. Samtidig viser mine funn at mange foreldre ikke er særlig kjent med BTI-modellen og hva som kjennetegner de ulike nivåene. Hvis barnehagen skal involvere barnevernet allerede i en undringssamtale, er det gjerne viktig at foreldrene blir godt forberedt på dette. Hvis dette er en fast del av barnehagens rutine, kan det tenkes at det er lettere for foreldrene å akseptere at barnevernet deltar. Et annet funn peker på at foreldrenes reaksjoner kan være varierende, og barnehagelæreren må være forberedt på at ikke alle foreldre synes det er naturlig at barnevernet deltar i en undringssamtale.

5.5. Utfordringer knyttet til bruken av BTI

BTI-modellen skal gi god oversikt over rutiner og handlinger i møte med utsatte barn. Derfor er det på mange måter en forutsetning at barnehagelæreren har evne til å identifisere når barn er utsatt for omsorgssvikt. Omsorgssvikt handler om intellektuell, sosial og økonomisk fattigdom (Kvello, 2011), når foreldre er lite sensitive overfor barnet, og har lav evne til å gi tilpasset respons til barnet i enkelte situasjoner (Holme og Hansen, 2019) eller når foreldre utsetter barnet for skadelige situasjoner (Nordhaug, 2018). BTI modellen er tydelig på at man

ved mistanke om vold og seksuelle overgrep skal ta kontakt med politi eller barnevern. Ved mistanke om andre former for omsorgssvikt, skal man samarbeide med foreldrene og etter hvert vurdere et samarbeid med barnevernet. BTI-modellen inneholder linker til nyttige verktøy, som for eksempel sjekklister for foreldreadferd og tegn på mistriivsel hos barn. Det er et funn i min undersøkelse at barnehagelærerne ikke bruker disse sjekklisene og at de ikke er gjennomgått i fellesskap. Det kan føre til at barnehagelærerne ikke klarer å fange opp foreldre som utsetter barn for omsorgssvikt. Det paradoksale er at de samme barnehagelærerne påpeker at de har lav kompetanse knyttet til dette temaet, men i lys av dette kan det tenkes at kompetansen hadde vært større dersom de hadde sett seg inn i disse sjekklisene.

Et annet funn i min undersøkelse peker på at BTI-modellen blir mindre brukt på småbarnsavdeling enn på storbarnsavdeling. Den ene intervjupersonen forklarer det med at mindre barn ikke selv kan fortelle om hjemmeforhold. Det kan tyde på at voksne rundt de minste barna må være oppmerksomme på signaler og ta disse på alvor. Funnet viser at ansatte opplever egen kompetanse som lav, og det kan være lett for at voksne ikke oppfatter situasjonen riktig, og bagatelliserer det de ser eller hører.

5.6. En lærende barnehage?

BTI-modellen har til hensikt å forbedre kvaliteten på barnehagens arbeid overfor utsatte barn. For at kvalitet skal bli bedre må barnehagen være lærende (Ertesvåg og Roland, 2013) og organisasjoner lærer bare ved at mennesker lærer (Senge, 2004). Min undersøkelse peker på at læring sett i lys av BTI-modellen kan handle om å lære et nytt verktøy (stafettlogg) eller få ny innsikt i hvordan man kan involvere foreldre ved mistanke om omsorgssvikt. Senge mener at mennesker som utvider kompetansen sin kan være en styrke for organisasjonen, og at en lærende organisasjon kan bidra til personlig mestring (Senge, 2004). Et av mine funn tyder på at opplæring i stafettlogg var sentrert rundt individuell trening, men at barnehagene har en ressursperson som kan støtte og veilede i bruk av stafettloggen. Jeg har ikke konkret materiale som sier hvilke refleksjoner som ble satt i gang eller i hvilken grad refleksjonene fører til at barnehagen har utviklet en kollegial plattform for BTI-modellen. Har bruken av kjernekomponentene i BTI-modellen bidratt til at barnehagen har vært lærende i denne prosessen?

6. Avslutning

I denne oppgaven har jeg sett på hvordan barnehagelærere erfarer implementeringen av BTI-modellen i barnehagen og hvordan kjernekomponentene er tatt i bruk ved mistanke om omsorgssvikt. BTI er en nasjonal satsing der hovedhensikten er å øke kvaliteten på arbeidet knyttet til utsatte barn og foreldre, og er i dag tatt i bruk av kommuner i hele landet. For å få svar på min problemstilling har jeg intervjuet seks barnehagelærere, som alle har gitt meg innblikk i deres erfaringer rundt implementeringen av BTI-modellen.

Studien viser at barnehagelærere erfarer implementering av BTI-modellen som ensbetydende med implementering av stafettlogg og at initieringsfasen sentreres rundt opplæring og trening i denne. BTI's handlingsplaner og nasjonale målsettinger har en bredere tilnærming. Et stort fokus på stafettloggen gjør at kompetanseheving knyttet til andre elementer innenfor BTI-modellen kommer mer i bakgrunnen. Dette kan bety at kommuneledelsen går ut ifra at ansatte i barnehagen har tilstrekkelig kompetanse i å avdekke og håndtere omsorgssvikt, eller at de legger dette ansvaret over på ledelsen i den enkelte barnehage. Studien kan likevel tyde på at barnehagene må øke felles forståelse for de ulike elementene i BTI-modellen, og i større grad reflekter over egne rutiner når det kommer til arbeidet med utsatte barn og familier. Det er et paradoks at tidlig innsats handler om å komme tidligst mulig inn når man er bekymret, mens det kan se ut som at stafettlogg ikke blir brukt på småbarnsavdelinger.

Ifølge diverse handlingsplaner skal BTI rette seg mot barn og familier som bekymrer og være et verktøy som systematiserer og visualiserer den tverrfaglige innsatsen. Min studie bærer preg av at stafettloggen også blir brukt til andre utfordringer, som for eksempel forsinket språkutvikling eller sosiale utfordringer. Spørsmålet er om det var dette som var meningen når BTI-modellen ble tatt i Norge og om barnehagene har kapasitet til stafettloggarbeid i en så stor skala. Tiltak i stafettloggen er uansett en måte å komme tidlig inn i barns utfordringer, men studien min viser at bemanningen i barnehagen ikke alltid strekker til og at barnehagelæreren etterlyser flere ressurser tilgjengelig i barnehagen.

Studien tyder på at et positivt foreldresamarbeid bør bære preg av åpenhet, ærlighet og en trygg relasjon til foreldrene. Foreldrene må føle seg sett og respektert. Når ansatte i barnehagen mistenker at barn er utsatt for omsorgssvikt, må barnehagelæreren involvere foreldrene på et tidligst mulig tidspunkt, slik at man sammen kan finne gode tiltak som skal fremme en god

utvikling hos barnet. En arena for dette er undringssamtalen. Det er viktig å undre seg sammen med foreldrene i stedet for å dømme på forhånd, samtidig at barnehagelæreren må være ærlig med foreldrene i forhold til det som bekymrer. Studien viser imidlertid at foreldrenes reaksjoner kan være varierende, og at tiltak ikke blir fulgt opp hjemme. Selv om det i initieringsfasen ble gitt informasjon til foreldrene, kan det hende at måten dette ble gjort på ikke var tilfredsstillende og at barnehagen må reflektere over egne rutiner på dette området.

Tverrfaglig samarbeid er sentralt i BTI-modellen. Barnehagelærere erfarer at barnevernet gir god støtte og at de legger opp til et godt samarbeid når barnehagen tar initiativ til kontakt, for eksempel ved behov for å drøfte et barn anonymt. Min studie gir likevel ikke et inntrykk av at barnehagelærere har rike erfaringer i å samarbeide med barnevernet eller andre instanser på nivå 2 eller 3. Kanskje et samarbeid med barnevernet i en tidligere fase kan være gunstigere for veien videre, og mindre stigmatiserende for foreldrene.

Det kunne vært interessant å følge forskning som ser på dette temaet fra andre vinkler, for eksempel fra et foreldreperspektiv. Hvordan opplever foreldrene et samarbeid med barnehagen når barnehagen løfter frem en bekymring for barnets omsorgssituasjon? Hva mener foreldrene selv må til for at dette samarbeidet skal fungere best mulig? Videre hadde det vært interessant og fått et innblikk i hva foreldrene mener er gode tiltak når barn er utsatt for omsorgssvikt og hvordan de ser for seg et samarbeid med andre tjenester.

Litteraturliste

Bjørnsrud, H. & Nilsen, S. (2012). *Tidlig innsats. Bedre læring for alle?* Cappelen Damm Akademisk

Bufdir.no (13.01.2021). *Hva er omsorgssvikt?* Hentet fra https://bufdir.no/Barnevern/Om_barnevernet/omsorgssvikt/ 08.06.21.

Bukve, O. (2016). *Forstå, forklare, forandre.* Universitetsforlaget

Børhaug, K. & Moen, K. H. (2014). *Politisk-administrative rammer for barnehageledelse.* Universitetsforlaget.

Børhaug, K. & Lotsberg, D.Ø. (2016). *Barnehageleiing i praksis.* Samlaget.

Børresen, M.B. (2013). *Veiledning i barnehage og skole-samtaler til vekst.* Oplandske Bokforlag.

Ertesvåg, S. & Roland, P. (2013): *Ledelse av endringsarbeid i barnehagen.* Gyldendal akademisk.

Forebygging.no (04.05.2021). BTI-Betre tverrfaglig samarbeid. Hentet fra <http://tidliginnsats.forebygging.no/Aktuelle-innsater/BTI/> 16.05.2021.

Forebygging.no (2018). Handlingsveiledere. Hentet fra <http://tidliginnsats.forebygging.no/Aktuelle-innsater/BTI/Erfaringsdeling/Handlingsveiledere/> 28.03.2021

Drageset, S. & Ellingsen, S. (01.02.2011). *Å skape data fra kvalitativt forskningsintervju.* Hentet fra <https://sykepleien.no/forskning/2011/02/skape-data-fra-kvalitativt-forskningsintervju> 26.03.2021. 22.03.2021.

Drangsholt, L. *BTI sikrer bedre samhandling i kommunene*. Hentet fra <http://kompetansesenterrus.no/file/artikkel12.pdf> 26.03.21

Drugli, M. & Onsøyen, R. (2010). *Vanskelige foreldresamtaler-gode dialoger*. Cappelen Akademisk forlag.

Halsan, A. (05.06.2012). *Tidlig innsats forebygger adferdsvansker*. Hentet fra <https://forskning.no/barn-og-ungdom-partner-pedagogiske-fag/tidlig-innsats-forebygger-atferdsvansker/703402> 21.02.21

Haugesund kommune.no. *Stafettholder, handlingsveileder*. Hentet fra https://www.haugesund.kommune.no/_f/p1/i6ec88420-d5f9-472d-b39d-ce1aed47b4ee/handlingsveileder-stafettloggen-2020.pdf 16.05.2021.

Helgesen, M. (2018). *Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI)*. Spørreundersøkelse til Helsedirektoratets samarbeidskommuner. Hentet fra https://www.helsedirektoratet.no/tilskudd/tilbud-til-barn-og-unge-med-behov-for-langvarig-sammensatt-oppfolging/BTI%20f%C3%B8lgeevaluering%202018.pdf/_attachment/inline/7e9fd249-aefa-4f11-a268-5132a1f394ab:334d5416b4afd11d860058871e28c54455047edb/BTI%20f%C3%B8lgeevalue ring%202018.pdf 01.11.2020.

Herbern, P. (29.06.2020) hentet fra <http://handling.forebygging.no/Praksiserfaringer/A-utvikle-gode-tiltak> 20.02.21

Holme, H. & Hansen, M.B. (16.11.2019). *Helsestasjonene kan forebygge barnemishandling*. Hentet fra <https://psykologisk.no/2016/03/helsestasjonene-kan-forebygge-barnemishandling/> 08.06.2021.

Howlett, M., Ramesh, M. & Perl, A. (2009). *Studying Public Policy*. Ontario, Oxford University Press.

Hupe, P. & Hill, M. (15.05.2007). *STREET-LEVEL BUREAUCRACY AND PUBLIC ACCOUNTABILITY*. Hentet fra <https://doi-org.galanga.hvl.no/10.1111/j.1467-9299.2007.00650.x>

Irgens, E. (2010). *Rom for arbeid: Lederen som konstruktør av den gode skole*. I R. Andreassen, E. Irgens & E. M. Skaalvik (Red.), *Kompetent skoleledelse*. Tapir akademisk forlag.

Jacobsen, D. I. & Thorsvik, J. (2016). *Hvordan organisasjoner fungerer*. Fagbokforlaget.

Johnsen, S. (18.12.2016). *Fem veier til et styrket foreldresamarbeid*. Hentet fra <https://www.utdanningsnytt.no/barnehage-barnehageforskning-barnehagelaerer/fem-veier-til-styrket-foreldresamarbeid/180576> 18.01.21.

Jonassen, T. (17.10.2016). Føles vanskelig å melde i fra til barnevernet. Hentet fra <https://www.barnehage.no/artikler/foles-vanskelig-a-melde-til-barnevernet/426450> 08.06.2021.

Kunnskapsdepartementet (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Utdanningsdirektoratet.

Kvello, Ø. (2011). *Barn i risiko*. Gyldendal Akademisk.

Larsen, A. (2017). *En enklere metode*. Fagbokforlaget

Leseth, A.B. & Tellmann, S.M. (2018). *Hvordan lese kvalitativ forskning?* Cappelen Damm Akademisk.

Lipsky, M. (1980). *Street-level bureaucracy*. Rusell Sage Foundation, New York.

Lundestad, M. (2012). *Barnehagen som arbeidsplass. Å vare som pedagog og leder*. Fagbokforlaget.

Matland, R. (1995). *Synthesizing the Implementation Literature: The Ambiguity-Conflict Model of Policy Implementation*. University of Houston

Mostad, V., Skandsen, T., Wærness, J.I. & Lindvig, Y. (2013): *Entusiasme for endring i barnehagen*. Gyldendal Akademisk.

Nordhaug, I. (2018). *Kva ser vi, kva gjer vi*. Fagbokforlaget

Pettersen, I. & Universitetet i Oslo institutt for spesialpedagogikk. (2011). *Fra bekymring til handling: En Kvalitativ Studie Av Barnehagens Vurderinger Når Et Barns Omsorgssituasjon Vekker Bekymring*.

Roland, P. & Ertesvåg, S. (2018). *Implementering av endringsarbeid i barnehagen*. Oslo: Gyldendal.

Sandgrind, S.W. (20.01.2016). *Tidlig innsats må prioriteres*. Hentet fra <https://www.barnehage.no/atferd-barn-med-spesielle-behov-kurs-og-konferanse/tidlig-innsats-ma-prioriteres/115876>
21.02.21.

Senge, P. (2004). *Den femte disiplin. Kunsten å utvikle den lærende organisasjon*. Pensumtjeneste.

Skeie, E. (Red.). (2015). *Kompetanseløft i barnehagen*. Universitetet i Stavanger.

Spurkeland, J. (2011). *Relasjonspedagogikk. Samhandling og resultater i skolen*. Fagbokforlaget

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder*. Fagbokforlaget.

Thoresen, I.T. (2015). *Barnehagelæreren. Profesjon, politikk og forskning*. Cappelen Damm Akademisk.

- Meldeskjema 333384

Skriv ut

Sist oppdatert

06.10.2020

Hvilke personopplysninger skal du behandle?

- Navn (også ved signatur/samtykke)
- Lydopptak av personer

Type opplysninger

Skal du behandle særlige kategorier personopplysninger eller personopplysninger om straffedommer eller lovovertridelser?

Nei

Prosjektinformasjon

Prosjekttittel

Hvordan opplever barnehagelærere implementeringen av BTI-verktøyet i barnehagen, og bruken av dette når man er bekymret for et barns omsorgssituasjon?

Prosjektbeskrivelse

En studie om hvordan BTI-modellen er implementert i barnehagen, og hvordan den kan brukes ved bekymring for et barns omsorgssituasjon

Begrunn behovet for å behandle personopplysningene

BTI verktøyet i barnehage blir mest brukt av pedagogene, og informasjon fra denne gruppen er nødvendig for å kunne evaluere bruken av BTI i barnehagen

Ekstern finansiering

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Bertha Eidesvik, berthaeidesvik@hotmail.com, tlf: 47374997

Behandlingsansvar

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett / Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Svein Ole Sataøen, Svein.Ole.Sataoen@hvl.no, tlf: 55585788

Skal behandlingsansvaret deles med andre institusjoner (felles behandlingsansvarlige)?

Nei

Utvalg 1

Beskriv utvalget

Barnehagelærere

Rekruttering eller trekking av utvalget

Jeg tar først kontakt med styrer i barnehagen for å informere om prosjektet. Jeg tar deretter kontakt med de pedagogene jeg ønsker å intervju, og etter å ha fått et muntlig ja, sender jeg informasjon og samtykkeskjema.

Alder

30 - 50

Inngår det voksne (18 år +) i utvalget som ikke kan samtykke selv?

Nei

Personopplysninger for utvalg 1

- Navn (også ved signatur/samtykke)
- Lydopptak av personer

Hvordan samler du inn data fra utvalg 1?

Personlig intervju

Vedlegg

Intervjuguide.docx

Grunnlag for å behandle alminnelige kategorier av personopplysninger

Samtykke (art. 6 nr. 1 bokstav a)

Informasjon for utvalg 1

Informerer du utvalget om behandlingen av opplysningene?

Ja

Hvordan?

Skriftlig informasjon (papir eller elektronisk)

Informasjonsskriv

Informasjonsskriv.doc

Tredjepersoner

Skal du behandle personopplysninger om tredjepersoner?

Nei

Dokumentasjon

Hvordan dokumenteres samtykkene?

- Elektronisk (e-post, e-skjema, digital signatur)

Hvordan kan samtykket trekkes tilbake?

Ved å ta kontakt med meg på epost, eller personvernombudet ved HVL (Halfdan Melby)

Hvordan kan de registrerte få innsyn, rettet eller slettet opplysninger om seg selv?

De registrert får tilgang til skriftlige notater , tilbud om å lese gjennom etter intervjuet

Totalt antall registrerte i prosjektet

1-99

Tillatelser

Skal du innhente følgende godkjenninger eller tillatelser for prosjektet?

Behandling

Hvor behandles opplysningene?

- Mobile enheter tilhørende behandlingsansvarlig institusjon
- Private enheter

Retningslinjer/tillatelse til å behandle opplysninger på private enheter

304oppbevaringavaktiveforskningsdata_privat.v2020.1.pdf

Hvem behandler/har tilgang til opplysningene?

- Student (studentprosjekt)
- Prosjektansvarlig

Tilgjengeliggjøres opplysningene utenfor EU/EØS til en tredjestat eller internasjonal organisasjon?

Nei

Sikkerhet

Oppbevares personopplysningene atskilt fra øvrige data (koblingsnøkkel)?

Ja

Hvilke tekniske og fysiske tiltak sikrer personopplysningene?

- Opplysningene anonymiseres fortløpende
- Andre sikkerhetstiltak
- Endringslogg
- Adgangsbegrensning

Hvilke

pc er passordbeskyttet Lagrer på HVL sin forskningsserver

Varighet

Prosjektperiode

01.08.2020 - 10.06.2021

Skal data med personopplysninger oppbevares utover prosjektperioden?

Nei, data vil bli oppbevart uten personopplysninger (anonymisering)

Hvilke anonymiseringstiltak vil bli foretatt?

- Personidentifiserbare opplysninger fjernes, omskrives eller grovkategoriseres
- Lyd- eller bildeopptak slettes

Vil de registrerte kunne identifiseres (direkte eller indirekte) i oppgave/avhandling/øvrige publikasjoner fra prosjektet?

Nei

Tilleggsopplysninger

6.NSD sin vurdering

Skriv ut

Prosjekttittel

3. Hvordan opplever barnehagelærere implementeringen av BTI-verktøyet i barnehagen, og bruken av dette når man er bekymret for et barns omsorgssituasjon?

Referansenummer

4. 333384

Registrert

5. 02.09.2020 av Bertha Marie Eidesvik - 161721@stud.hvl.no

Behandlingsansvarlig institusjon

6. Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett / Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

7. Svein Ole Sataøen, Svein.Ole.Sataoen@hvl.no, tlf: 55585788

Type prosjekt

8. Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

9. Bertha Eidesvik, berthaeidesvik@hotmail.com, tlf: 47374997

Prosjektperiode

10. 01.08.2020 - 10.06.2021

Status

11. 28.10.2020 - Vurdert

Vurdering (2)

28.10.2020 - Vurdert

12. NSD har vurdert endringen registrert 06.10.2020. Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 28.10.2020. Behandlingen kan fortsette. OPPFØLGING AV PROSJEKTET NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Lykke til med

prosjektet! Kontaktperson hos NSD: Lene Chr. M. Brandt Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

04.09.2020 - Vurdert

13. Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet 04.09.2020 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte. DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG Det er obligatorisk for studenter å dele meldeskjemaet med prosjektansvarlig (veileder). Det gjøres ved å trykke på "Del prosjekt" i meldeskjemaet. MELD VESENTLIGE ENDRINGER Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres. TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 10.06.2021. LOVLIG GRUNNLAG Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a. PERSONVERNPRINSIPPER NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om: - lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen - formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål - dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet - lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet DE REGISTRERTES RETTIGHETER Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20). NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13. Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned. FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32). For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon. OPPFØLGING AV PROSJEKTET NSD vil følge

opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Lykke til med prosjektet! Kontaktperson hos NSD: Lene Chr. M. Brandt Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

**Vil du delta i forskningsprosjektet
”en studie om implementeringen av BTI-verktøyet i
barnehagen, og om hvordan barnehagelærere opplever
bruken av dette når man er bekymret for et barns
omsorgssituasjon”?**

▪ Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å se på bruken av BTI-verktøyet i barnehagen knyttet til barn som kan være utsatt for omsorgssvikt. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

▪ **Formål**

Mange kommuner har pr i dag implementert BTI-verktøyet. Helsedirektoratet ”hentet” modellen fra Danmark, etter at det ble avdekket avvik i forhold til tidlig intervensjon og samarbeid overfor utsatte barn i 114 norske kommuner. Modellen ble tilpasset norske forhold.

- BTI er en samhandlingsmodell som beskriver den sammenhengende innsatsen i og mellom tjenestene rettet mot barn og unge som bekymrer.
- **Samhandlingsmodellen Bedre Tverrfaglig Innsats har som mål at barn, unge og familier får nødvendig hjelp så tidlig som mulig.**
- Det er et mål å sikre gode oppvekstsvilkår for alle barn og unge.
- *Bakgrunnen for at det var aktuelt å satse på BTI i Norge var blant annet at det gjennom en rapport fra Helsetilsynets (rapport 5/2009) ble avdekket alvorlig svikt i kommunenes arbeid med å fange opp, utrede og følge opp enkeltbarn.*
- Målene for BTI nasjonalt er å bidra til en systematisk metode for å gå fra bekymring til handling, å bidra til struktur (på fire nivåer), rutinebeskrivelser (handlingsveileder) og konkrete verktøy som kan tilpasses lokalt og å oppnå bedre samordnet innsats fra alle

involverte instanser

- *BTI-modellen fokuserer blant annet på kjernekomponentene tidlig innsats, tverrfaglig samarbeid, livsmestring og foreldreinvolvering.*

Forskning viser at barnehagene er for dårlige på dette området, og jeg er nysgjerrig på hvordan BTI kan påvirke barnehagens arbeid. Rammeplanen sier at barnehagen skal ha et bevisst forhold til omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og de skal vite hvordan de kan forebygge og oppdage dette (Kunnskapsdepartementet, 2017:11). Min problemstilling er derfor som følger:

HVORDAN OPPLEVER BARNEHAGELÆRERE IMPLEMENTERING AV BTI-VERKTØYET, OG BRUKEN AV DETTE NÅR MAN ER BEKYMRET FOR ET BARN S OMSORGS SITUASJON?

Når vi mistenker at barn er utsatt for vold og seksuelle overgrep, er loven tydelig på at vi direkte skal melde i fra til politi eller barnevern. Men hva med ”de andre” formene for omsorgssvikt? Hvordan legger vi for eksempel opp til et samarbeid med foreldrene?

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskulen på Vestlandet (HVL) er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du tilhører lederteamet i barnehagen og sannsynligheten for at du kjenner til bruken av BTI er stor. Du som pedagog jobber tett på barn og foreldre, og ofte er det du eller noen du jobber sammen med som først kjenner på en uro/bekymring knyttet til et barn.

Jeg har sendt denne henvendelsen til 6 pedagoger.

- **Hva innebærer det for deg å delta?**

Hvis du velger å delta, innebærer det at du blir intervjuet av meg. Intervjuet kommer til å vare i ca 45 minutter, og jeg benytter meg av lydopptak. Intervjuet inneholder spørsmål om bl.a hvor lenge din kommune har brukt BTI-verktøyet, generelt om omsorgssvikt, om foreldresamarbeid, om tiltak i barnehagen og om barnehagens arbeid på systemnivå.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er jeg og min veileder som vil ha tilgang til opplysningene
- Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode (f.eks et nummer), som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data.
- Pc er passordbeskyttet
- Du vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjon.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er i juni 2021. Alle personopplysninger og lydopptak blir slettet ved prosjektslutt.

Dine rettigheter

- Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:
 - innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
 - å få rettet personopplysninger om deg,
 - å få slettet personopplysninger om deg, og
 - å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

-

- **Hvor kan jeg finne ut mer?**

- Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

-

- HVL ved Bertha Eidesvik. Tlf: 47 37 49 97 / epost: berthaeidesvik@hotmail.com
- HVL ved Svein Ole Sataøen, Tlf: 55 58 57 88 / epost: Svein.Ole.Sataoen@hvl.no
- Personvernombud ved HVL:
- Vårt personvernombud: Halfdan Melbye, tlf: 55 30 10 31

-

- Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

-

- Med vennlig hilsen

-

- Svein Ole Sataøen
(Forsker/veileder)

Bertha M. Eidesvik

Samtykkeerklæring

-

-

-

- Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet

-

**HVORDAN OPPLEVER BARNEHAGELÆRERE IMPLEMENTERING AV BTI-
VERKTØYET, OG BRUKEN AV DETTE NÅR MAN ER BEKYMRET FOR ET
BARNES OMSORGSSITUASJON?**

-

-

- Jeg har fått anledning til å stille spørsmål, og jeg samtykker til:
-
- å delta i intervju
-
-
- Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Dette er en studie om hvordan barnehagen kan forebygge og oppdage at barn blir utsatt for omsorgssvikt, med følgende problemstilling:

Hvordan kan bruken av BTI-modellen bidra til å styrke arbeidet med å forebygge og oppdage barn som er utsatt for omsorgssvikt? Og hvordan kan BTI styrke barnehagen som er beskyttende faktor for utsatte barn?

Bakgrunn:

Omsorgssvikt kan være mye. Når man har mistanke om vold og seksuelle overgrep, er lovverket tydelig på at man direkte skal ta kontakt med barnevern eller politi. Når man ikke har mistanke om vold og seksuelle overgrep, men likevel kjenner på en bekymring rundt et barn, må ansatte i barnehagen sette i verk andre tiltak.

Forankring: ”Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og de skal vite hvordan de kan forebygge og oppdage dette. Personalet skal kjenne til opplysningsplikten til barnevernet” (rammeplanen s. 11)

BTI er en samhandlingsmodell som skal hjelpe barnehagen med å ivareta barn det er knyttet en bekymring til, og som skal sikre et bedre samarbeid mellom ulike etater (Helsedirektoratet, 2019). BTI er basert på et samarbeid mellom barnehage og foreldre og ved behov andre etater. BTI er et digitalt, passordbeskyttet verktøy som kan gi foreldrene bedre innsyn og mer medvirkning i barnehagens arbeid knyttet til et barn.

Innledende spørsmål

Hvor lenge har din kommune brukt BTI-modellen?

Hvordan vil du beskrive opplæringen du har fått ifht bruk av BTI-verktøyet?

Når ble BTI-verktøyet implementert i din barnehage?

Kan du kort beskrive implementeringsprosessen?

Hvor mange stafettlogger har du hatt ansvar for?

Generelt om omsorgssvikt

Hva legger du i begrepet omsorgssvikt?

Hvordan har din barnehage jobbet for å sikre felles forståelse rundt begrepet omsorgssvikt?

På hvilken måte jobber din barnehage med å forebygge omsorgssvikt?

Hva gjør dere når dere møter foreldre dere mener er fraværende?

Om foreldresamarbeid

Hvilken arena har barnehagen for å drøfte undring/bekymring med foreldre?

Hvordan opplever du at foreldre møter barnehagen i slike temaer?

Hvilke rutiner har barnehagen for å forberede seg til ”vanskelige” samtaler?

Hvordan har du opplevd tilbakemeldingen fra foreldre?

Hvordan har dere informert foreldrene om BTI-modellen?

Hvilke tilbakemeldinger har dere fått av foreldre i fht BTI modellen?

Hva gjør dere når dere møter foreldre som dere mener i liten grad er støttende, varme og sensitiv overfor barnet sitt?

Hvordan vurderer dere egen kompetanse når dere skal formidle negative budskap til foreldre?

Hva legger dere vekt på i kommunikasjonen med foreldre?

Spørsmål knyttet til barnehagens arbeid med det som har til hensikt å styrke barnehage som system og som dermed kan bidra til at barnehagen er en beskyttelsesfaktor for barn som er utsatt for omsorgssvikt:

Hvilke arbeidsmåter er implementert i din barnehage?

Hva har din barnehage gjort for å styrke kompetansen til ansatte?

Hvordan vil du beskrive ledelsens evne til å motivere og forberede ansatte for endringer som skal skje?

På hvilken måte har ledelsen vært støttende i slike prosesser?

Hvordan kan et tiltak rettet mot barnehagen som system høres ut i din barnehage?

Hva mener du kan være gode tiltak på systemnivå?